

Wstęp

Podstawą Prawną dla szkolnego programu profilaktycznego są następujące rozporządzenia:

- o ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 31 stycznia 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół [Dz. U. z 2002r., Nr 10, poz.96].
- o ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 26 lutego 2002r. w sprawie podstawy programowej wychowania:} przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół [Dz. U. z 2002r., Nr 51, poz. 458].
- o ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 19 lipca 2002r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego [Dz. U. z 2002r., Nr 121, poz.1037].
- o ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 07 stycznia 2003r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach [Dz. U. z 2002r. Nr 11, poz. 114].
- o ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem [Dz. U. z 2002r., Nr 26, poz. 226].
- o Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty [Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.]
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – art. 72
Konwencja o Prawach Dziecka – art. 3, 19, 33
Rozporządzenia wykonawcze wydane na podstawie ww. ustawy w tym rozporządzenie MEN z dnia 23.12.2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. nr 4, poz. 17 z dn. 15.01.2009 r.)
Rozporządzenie MEN z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem

WPROWADZENIE

Profilaktykę rozumie się jako proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Profilaktyka więc to eliminacja (lub redukcja) czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących. Czynniki ryzyka to cechy i sytuacje sprzyjające powstaniu zachowań ryzykownych np. paleniu tytoniu, używaniu alkoholu i innych środków psychoaktywnych, wczesnej aktywności seksualnej, zachowaniom agresywnym i przestępczym. Czynniki chroniące zaś to cechy, sytuacje i warunki zwiększające odporność na działanie czynników ryzyka. Najważniejsze czynniki chroniące to: silna więź emocjonalna z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną, regularne praktyki religijne, poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych, przynależność do pozytywnej grupy.

Niniejszy program profilaktyki jest skierowany do uczniów, rodziców i pracowników szkoły, ponieważ programy obejmujące swym działaniem całe środowisko szkolne mają wyższy wskaźnik efektywności.

Rozdział I. Założenia i cele

"Działalność szkoły powinna zmierzać w kierunku wzmacniania u uczniów postaw pożądanых społecznie i akceptowanych powszechnie zachowań. Aby realizować te założenia konieczne jest zbudowanie takich programów wychowawczych i profilaktycznych spójnych ze sobą, które ukierunkowałyby ucznia w jego dążeniach, pomagały zbudować właściwą hierarchię wartości, nauczyły umiejętnego realizowania własnych potrzeb z poszanowaniem drugiego człowieka"

Szkoła pełni rolę wspomagającą rodziców w doniosłym zadaniu jakim jest wychowanie młodego pokolenia. Powinna więc wychodzić naprzeciw ich oczekiwaniom. Szczególnie w obecnej chwili, kiedy coraz szerzej mówi się o kryzysie rozwoju moralnego i kulturowego dzieci i młodzieży. Jego następstwem są pojawiające się zachowania a pogranicza patologii. Dobrze rozumiana profilaktyka to chronienie rozwijającego się człowieka przed zagrożeniami i reagowanie na pojawiające się zagrożenia, zaś wychowanie przygotowuje do życia w całym jego bogactwie. Skuteczny program profilaktyczny musi być spójny z programem wychowawczym bowiem na jego podstawie określa się zadania profilaktyczne dla danej szkoły. Wynikają one z wnikliwej diagnozy potrzeb środowiska ucznia. We wszystkich dziedzinach można i należy działać zapobiegawczo. Również w kwestii młodego pokolenia. Oddziaływania profilaktyczne mają szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie ich dorastania czyli między 10 a 18 rokiem życia. Jest to okres będący swoistym pomostem pomiędzy dzieciństwem i dorosłością. W tym okresie następuje wiele intensywnych zmian w ludzkiej osobowości charakteryzujących się brakiem integracji. Stąd tak łatwo o podjęcie zachowań ryzykownych.

Można jednak realnie wpłynąć na ich wynik i skutecznie je ograniczać oraz zapobiegać sytuacjom w zależności od stopnia zagrożenia na kilku płaszczyznach, wyodrębniając grupy o specyficznym poziomie ryzyka.

- Pierwsza to grupa niskiego ryzyka, należą do niej dzieci i młodzież nie podejmujące jeszcze zadań ryzykownych.
- Druga to grupa podwyższonego ryzyka, tworzona przez osoby, które podjęły już choć jedno zadanie ryzykowne tzw.

eksperymentatorzy.

- Trzecia grupa to grupa wysokiego ryzyka, to ludzie u których zachowania ryzykowne są utrwalone i którzy odczuwają negatywne konsekwencje tych zachowań.

W zależności od adresata, do którego skierowane są działania profilaktyczne wyróżnić można trzy poziomy profilaktyki:

1. PROFILAKTYKA PIERWSZORZĘDOWA - skierowana do grupy niskiego ryzyka. Polega ona na promowaniu zdrowego stylu życia i zapobieganiu zagrożeniom, w szczególności na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z wymogami życia. Jej celem jest opóźnianie inicjacji lub zachęcanie do abstynencji.
2. PROFILAKTYKA DRUGORZĘDOWA - skierowana do grupy podwyższonego ryzyka. Polega na ograniczeniu podejmowania zachowań ryzykownych i zachęcaniu do wycofania się.
3. PROFILAKTYKA TRZECIORZĘDOWA - jest interwencją w sytuacji pojawienia się uzależnienia i leczeniem, które ma ograniczyć negatywne skutki uzależnienia i możliwości powrotu do normalnego życia.

Szkoła jest miejscem profilaktyki pierwszorzędowej i poprzez swoją działalność profilaktyczną chroni dzieci przed zagrożeniami, a także reaguje w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwoływanie się do pomocy specjalistycznej. Profilaktykę tę realizują wszyscy pracownicy szkoły.

Program szkolnej profilaktyki to ogół działań chroniących dzieci i młodzież przed zakłóceniami w rozwoju i interwencyjnych w sytuacjach pojawiających się zagrożeń. Najskuteczniejsza w tym względzie jest autentyczna praca z dzieckiem. Istnieje katalog zachowań ryzykownych i one to stanowią obszar działań profilaktycznych.

Do najczęściej pojawiających się należą:

- Używanie środków psychoaktywnych.
- Używanie alkoholu.
- Palenie papierosów.
- Zachowania agresywne(przemoc zwłaszcza między rówieśnikami).
- Wulgaryzm.
- Kradzieże i wymuszenia.
- Wczesna inicjacja seksualna.

Wyniki ankiety

Przystępując do nakreślenia programu profilaktycznego szkoły rozpoczęliśmy od przeprowadzenia ankiet wśród rodziców, nauczycieli oraz uczniów (wzory ankiet dołączone do programu).
ankietowani zostali wszyscy nauczyciele, uczniowie oraz kilkudziesięcioosobowa grupa rodziców naszych uczniów.

Wyniki ankiet nauczycieli, rodziców i uczniów

Ankietowanych uczniów zaniepokoiła wzrastająca liczba uczniów o zachowaniach ryzykownych, których cechuje:

wulgarnie słownictwo,
prowokująco- zaczepne zachowanie względem rówieśników,
agresja,
zdarzające się przypadki niszczenia mienia osobistego i mienia szkoły,
kłamstwa,
lekceważąco- aroganckie zachowanie wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły, brak kultury osobistej,
niewłaściwy stosunek do obowiązków szkolnych.

Uczniowie pytani czego obawiają się ze strony rówieśników odpowiedzieli następująco:

- 70% nie obawia się niczego, ale
- 15% pobicia i prowokacji do bójek
- 5% zaczepiania , wyzwisk, wulgaryzmów
- 5% zmuszania czy namawiania do palenia, picia (po wyjściu ze szkoły)
- 1% wymuszeń

Ankieta przeprowadzona wśród 90 rodziców uczniów naszej szkoły. Rodzice, którzy nie dostrzegli problemów wychowawczych- 57, co stanowi 63 % ankietowanych. Pozostała grupa 33 rodziców, stanowiących 37 % ankietowanych dostrzegła następujące problemy:

- o agresja, przemoc, wyłudzenia pieniędzy uczniów starszych wobec młodszych,
- o niska kultura uczniów (wulgaryzm, palenie papierosów),
- o zwiększenie dyscypliny uczniów,
- o więcej kółek zainteresowań (bezpłatnych).

Pojedyncze osoby wskazywały na następujące problemy:

- o dewastacja dobra społecznego,
- o stres związany z nauką,
- o brak pomocy dla uczniów słabych,
- o alkoholizm w domu dzieci
- o zbyt duża ilość pieniędzy wśród dzieci.

Niektórzy z rodziców uważają, że należy przeprowadzać wśród uczniów więcej pogadanek i prelekcji na temat wpływu alkoholu, nikotyny i narkotyków.

W ankiecie nauczyciele wskazywali na następujące problemy:

- agresja wśród dzieci, brak tolerancji i koleżeństwa
- nieposłuszeństwo uczniów na przerwach,
- brak kontaktu z rodzicami, zwłaszcza uczniów, z którymi są problemy wychowawczo-dydaktyczne.

Analiza zgromadzonych informacji pozwoliła na wyłonienie dwóch istotnych problemów jakimi nasza szkoła zdecydowała się zająć w pierwszej kolejności. Są to :

- przejawy agresji i przemocy wśród dzieci wulgaryzmy
- namawianie i presja osób starszych (asertywność).

Działania w obrębie wyznaczonych problemów prowadzone będą w zakresie ukierunkowanej profilaktyki pierwszorzędowej na :

I. PROMOWANIE ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

1. Ukazanie wpływu codziennych czynności i zachowań (stylu życia) w domu, w szkole, miejscu pracy i zabawy na stan środowiska naturalnego.
2. Rozwijanie i wzbudzanie zainteresowań promujących zdrowy styl życia tj. sportowych, turystycznych i ekologicznych.

II. STWARZANIE WARUNKÓW DO PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA UCZNIA W SPOŁECZNOŚCI SZKOLNEJ ZGODNIE Z PRZYJĘTYMI NORMAMI I ZASADAMI :

1. Dociekanie przyczyn niezrealizowania obowiązku szkolnego i próby zaradzenia im
2. Stwarzanie atmosfery życzliwości i wzajemnego zrozumienia

III. ZWIĘKSZANIE POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA MŁODZIEŻY NA TERENIE SZKOŁY :

1. Ograniczenie i likwidacja czynników zaburzających poczucie bezpieczeństwa
2. Wspieranie uczniów w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach

Są one spójne z nadrzędnym celem wychowania zawartym w programie wychowawczym szkoły, którym jest "Kształtowanie osobowości ucznia tak, aby w pełni wykorzystał swoje możliwości rozwojowe, umiał właściwie współżyć z innymi oraz był przygotowany do pełnienia ról społecznych zgodnie z ogólnie przyjętymi wartościami moralnymi".
Dopełniają one również cele główne programu wychowania, tj.:

1. Wspieranie rodziców w procesie wychowawczym.
2. Przygotowanie do rozpoznawania wartości moralnych.
3. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, m.in. **poprzez prowadzenie monitoringu wizyjnego w szkole i wokół szkoły.**
4. Przygotowanie do samodzielności.

Rozdział II.

WSKAŹNIKI GRANICZNE ZACHOWAŃ UCZNIĄ, KTÓRE MOGĄ BYĆ PRZYCZYNĄ ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH I REGUŁY POSTĘPOWANIA W ZAKRESIE **PROFILAKTYKI**

<p>PROFILAKTYKA PERSONALNA: FUNDAMENTALNA WARTOŚĆ OKREŚLONA W SZKOLNYM PROGRAMIE WYCHOWANIA</p>	<p>WSKAŹNIKI ZACHOWAŃ <i>USTALENIE WSKAŹNIKÓW</i> <i>„GRANICZNYCH „</i> <i>ZACHOWAŃ</i> <i>DZIECKA – UCZNIĄ DLA</i> <i>OGÓŁU</i> <i>FUNDAMENTALNYCH</i> <i>WARTOŚCI OKREŚLONYCH</i> <i>W SZKOLNYM PROGRAMIE</i> <i>WYCHOWANIA</i></p>	<p>REGUŁY POSTĘPOWANIA W ZAKRESIE PROFILAKTYKI SZKOLNEJ</p>
<p>Uczciwość -- nieuczciwość</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ściągą na lekcji, • podpowiada, • kłamie, np. brak. odrobionego zadania domowego uzasadnia "zapomnieniem zeszytu" 	<ul style="list-style-type: none"> • nauczyciel merytorycznie jest przygotowany do lekcji, • nauczyciel systematycznie sprawdza odrobione zadania domowe, • w czasie sprawdzianów nauczyciel aranżuje je tak, aby nie było możliwości ściągania, • wyraźnie określone konsekwencje-- egzekwowane przez wszystkich nauczycieli, • rozmowa indywidualna z uczniem, • rozmowa z rodzicem, • spotkanie z rodzicami na temat uczciwości dzieci, np. odrabianie lekcji za dzieci,

Wolność- niewola	<ul style="list-style-type: none"> • nieśmiały uczeń • odsunięty od grupy, • zamknięty w sobie, • uległy (nie tylko silniejszym) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowa z uczniem • zajęcia w grupie rówieśniczej
Odpowiedzialność- nieodpowiedzialność	<ul style="list-style-type: none"> • nie realizuje powierzonych zadań • lekceważy obowiązki szkolne • nieobowiązkowy • nie przewiduje skutków swojego postępowania, działań (najpierw zrobi potem myśli) 	<ul style="list-style-type: none"> • powierzanie prostych zadań (na miarę możliwości ucznia) • rozmowa z dzieckiem • rozmowa z rodzicem
Odwaga- strach	<ul style="list-style-type: none"> • uczeń kłamie • unikanie kontaktów z dziećmi • wycofanie się z życia szkoły • nie ujawnia złego postępowania kolegów, • ulega negatywnym wpływom innych • nie jest asertywny 	<ul style="list-style-type: none"> • obserwowanie ucznia • rozmowa z dzieckiem • rozmowa z rodzicem • konsultacje w PPP • zaangażowanie ucznia na lekcji
Szacunek- pogarda	<ul style="list-style-type: none"> • naśmiewanie się rówieśników i innych • narzucanie własnej woli • komentowanie decyzji nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowa z uczniem • konsultacja z rodzicem

USTALONA LISTA ZACHOWAŃ NAUCZYCIELA- WYCHOWAWCY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI

1. Zauważenie problemu i „nazwanie” go.
2. Zwrócenie uczniowi lub uczniom uwagi-próba rozwiązania lub zażegnania problemu-konfliktu.
3. Upomnienie-(rozmowa indywidualna z uczniem lub uczniami-tłumaczenie, perswazja, ponowna prośba o wykonanie czynności lub zadania);poinformowanie wychowawcy klasy.
4. Drugie upomnienie z poleceniem wykonania czynności lub zadania oraz sprawdzenie jego wykonania.
5. Wpisanie uwagi do zeszytu korespondencyjnego o niewykonaniu zadania-obowiązkowy podpis rodzica, w konsekwencji obniżenie oceny z zachowania zgodnie z regulaminem WO.
6. W razie powtarzających się sytuacji nagannych zachowań wezwanie rodziców do szkoły.
7. Przy niszczeniu mienia wyegzekwowanie zadośćuczynienia wyrządzonej szkody.

Rozdział III. Procedury postępowań

I. Procedura kontroli postępowania w przypadku pojawienia się wagarów

1. Wychowawcy poszczególnych klas_wypełniają odpowiedni druk odnośnie frekwencji i oddają go pedagogowi szkolnemu, do 5-go dnia każdego miesiąca (wzór druku w załączeniu).
2. Zespół Wychowawczy dokonuje analizy nieobecności nieusprawiedliwionych i podejmuje decyzje co do dalszych działań.

Program dotyczący przeciwdziałania wagarom

Frekwencja ucznia	Płaszczyzna działania	Przeciwdziałanie wagarom	Odpowiedzialni
3 do 6 dni nieobecności nieusprawiedliwionych	Stała kontrola frekwencji przez wychowawcę	Wychowawca informuje rodziców o nieobecnościach ich dziecka w szkole	Wychowawca
Od 7 do 10 dni nieusprawiedliwionych w szkole	Wychowawca zgłasza ten fakt pedagogowi	Działania pedagoga w formie: poinformowania rodziców, wizyta domowa	Wychowawca ⇓ Pedagog
Od 11 do 15 dni nieobecności w szkole	Wychowawca ponownie zgłasza ten fakt pedagogowi	Pedagog wysyła do rodziców upomnienie o nie realizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia	Wychowawca ⇓ Pedagog
Od 16 do 21 dni nieusprawiedliwionych w szkole	Wychowawca ponownie zgłasza fakt pedagogowi	Pedagog wysyła do rodziców drugie upomnienie o nie realizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia	Wychowawca ⇓ Pedagog
Ponad 30 dni nieobecności nieusprawiedliwionych w szkole	Wychowawca zgłasza fakt pedagogowi	Pedagog uruchamia procedurę administracyjną zgłaszając sprawę do MZJOŚ	Pedagog ⇓ MZJOŚ
50% godzin nieobecności ucznia w kolejnych trzech miesiącach nauki	Wychowawca zgłasza ten fakt pedagogowi	Pedagog w porozumieniu z Zespołem Wychowawczym kieruje sprawę do Sądu Rodzinnego z wnioskiem o przyznanie kuratora	Pedagog ⇓ Sąd

Po każdym semestrze dla uczniów, którzy mają 100% frekwencji Dyrektor udziela pochwały i wręcza dyplom.

II. Procedura postępowania w przypadku ucznia palącego papierosa na terenie szkoły

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził fakt palenia papierosów przez ucznia, zobowiązany jest poinformować wychowawcę klasy danego ucznia o zaistniałym incydencie.
2. Uczeń podpisuje oświadczenia, iż został przyłapany na paleniu papierosów na terenie szkoły (z tym oświadczeniem wychowawca zapoznaje rodziców przy najbliższym kontakcie).
3. Dwukrotne złapanie ucznia palącego jest jednoznaczne z poinformowaniem o zaistniałej sytuacji rodziców.
4. Kolejne stwierdzenie faktu, iż uczeń w dalszym ciągu pali papierosa na terenie szkoły daje podstawę do udzielenia mu pisemnej nagany i obniżenia zachowania. Udzieloną naganeę powinni podpisać rodzice.
5. Dodatkową konsekwencją za powyżej opisane zachowanie może być wykonanie przez ucznia pracy społecznej na rzecz klasy lub szkoły.

III. Procedury - kradzieże (wyłudzenia wymuszenia)

- rozmowa osoby dorosłej (nauczyciela, wychowawcy, innego pracownika szkoły) z uczniem poszkodowanym,
- rozpytanie świadków, zainteresowanych, poinformowanych,
- próba ustalenia sprawcy,
- wskazanie potencjalnych sprawców,
- analiza okoliczności, danych, wyłonienie głównych podejrzanych,

- rozmowy indywidualne z każdym wskazanym uczniem tuż po zdarzeniu (osoba dorosła wybrana przez dziecko jako budząca zaufanie, pedagog szkolny, wychowawca),
- poszukiwanie wsparcia w rozwiązaniu problemu poprzez współpracę z pedagogiem, psychologiem, kuratorem itp.,
- przywołanie rodziców do sprawy,
- rozważenie, czy dany przypadek wymaga zgłoszenia na POLICJĘ lub skierowania sprawy do WYDZIAŁU RODZINNEGO I NIELETNICH SĄDU REJONOWEGO,
- powiadomienie dyrektora szkoły o przypadku,
- wskazanie sposobów naprawienia wyrządzonej szkody (np. zwrot skradzionego przedmiotu) – rozmowa z uczniem lub z uczniem i z rodzicami,
- wyciągnięcie konsekwencji wobec ucznia zgodnie ze STATUTEM SZKOŁY,
- odnotowanie sprawy w dokumentacji szkolnej,
- opracowanie programu naprawczego na indywidualne potrzeby danego ucznia (wychowawca, rodzice, pedagog szkolny, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, ewentualnie Kurator Sądowy)

IV. Procedura postępowania z uczniem znajdującym się pod wpływem alkoholu bądź podejrzanym o przebywanie pod wpływem środków uzależniających

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził iż uczeń jest pod wpływem alkoholu bądź jakiś innych środków uzależniających zobowiązany jest poinformować wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego lub higienistkę.
2. Wychowawca, pedagog szkolny lub higienistka zobowiązani są do natychmiastowego wezwania rodziców lub opiekunów dziecka a w uzasadnionych przypadkach Policji, Straży Miejskiej, lub Pogotowia Ratunkowego.
3. Rodzice odbierają danego ucznia ze szkoły i podpisują stosowne oświadczenie, iż zostali zapoznani z konsekwencjami używania alkoholu przez ich dziecko, jak również zostaną poinformowani o miejscach, gdzie mogą otrzymać pomoc w podobnych sytuacjach.
4. W przypadku jednorazowego incydentu uczniowi zostaje udzielone pisemne upomnienie wychowawcy klasy. Każde następne podobne zachowanie jest podstawą do udzielenia pisemnej nagany dyrektora szkoły i obniżenia zachowania (zgodnie z WO).
5. W przypadku stwierdzenia, iż zachowanie danego ucznia nie przynosi żadnej poprawy i uczeń nie korzysta z proponowanej mu pomocy, nagminnie łamie regulamin mówiący o zakazie spożywania alkoholu i innych środków uzależniających, jak również rodzice nie podejmują działań mających na celu poprawę zachowania ucznia, szkoła zobowiązana jest uruchomić procedury na wyższym szczeblu (poinformowanie sądu dla nieletnich, wnioski o nadzór kuratora).
6. W przypadku, gdy stwierdzi się, iż uczeń rozprowadza na terenie szkoły jakiegokolwiek środki uzależniające szkoła zobowiązana jest do

poinformowania odpowiednich służb (Policja, Straż Miejska) i wobec powyższego zajścia toczy się osobne postępowanie zgodne z odrębnymi przepisami.

7. W konsekwencji swojego zachowania uczeń dodatkowo może wykonać pracę społeczną na rzecz szkoły lub klasy

VII. Procedura postępowania – RODZINA DYSFUNKCYJNA

Po zgłoszeniu przez wychowawcę ucznia przypuszczenia nieprawidłowości we właściwym, społecznie akceptowanym funkcjonowaniu rodziny (jednego lub obojga opiekunów prawnych ucznia, jego rodzeństwa lub innych osób będących członkami gospodarstwa domowego)

Zagrożenia w funkcjonowaniu rodziny : alkoholizm, narkomania lub inne uzależnienia; przemoc – znęcanie się; urazy fizyczne i psychiczne; wykorzystywanie seksualne; bezrobocie; bezdomność; bezradność w sprawowaniu opieki i wychowania, choroby przewlekłe wymagające stałej opieki, niepełnosprawność (w tym upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne), udział w czynach o charakterze przestępczym, trudna sytuacja materialna lub inne.

Procedura	Działania podejmowane przez pedagoga lub innego specjalistę na terenie szkoły	Przewidywane efekty	Uwagi
ROZEZNANIE PRZYPADKU OKREŚLENIE FORM POMOCY W ROZWIĄZANIU PROBLEMU	Rozmowa z uczniem : a) nazwanie problemu; b) określenie sytuacji w rodzinie; c) wspólne określenie optymalnych form pomocy doraźnych (światlica lub inne kółka i kluby zainteresowań) i długofalowych	Rozeznanie sytuacji ucznia w rodzinie, określenie oczekiwanych przez ucznia form i sposobów pomocy : wyjaśnienie poszczególnych kroków procedury w celu podniesienia poczucia bezpieczeństwa i	Kontrakt

	(diagnoza sytuacji i otoczenie opieką rodziny)	kontroli sytuacji	
	Rozmowa z opiekunami w środowisku domowym: określenie aktualnej sytuacji w rodzinie; form jej pomocy	Rozeznanie sytuacji określenie oczekiwań rodziny i szkoły w rozwiązywaniu sytuacji.	Wezwanie do szkoły
CZYNNOŚCI W SPRAWIE	Rozmowa pedagoga szkolnego z rodzicami – opiekunami prawnymi ucznia, wychowawcą w obecności dyrektora szkoły, Określenie form pomocy przez skierowanie do : - poradni psychologiczno – pedagogicznej; diagnoza, terapia dziecka, rodziny; - sądu wydziału rodzinnego i nieletnich - punktu konsultacyjnego do spraw uzależnień : - MOPS : - udziału ucznia w zajęciach świetlicy szkolnej, kółek zainteresowań ; - świetlicy środowiskowej : - włączenie ucznia w życie klasy, szkoły	Rozeznanie sytuacji, nazwanie problemu, jego przyczyn i skutków dla członków rodziny (w szczególności sytuacja ucznia w rodzinie, wpływ sytuacji rodzinnej na funkcjonowanie dziecka w szkole). Wyjaśnienie rodzinie form postępowania – zapoznanie z procedurą; określenie form współpracy ze szkołą	Protokół z rozmowy. Kontrakt dotyczący współpracy rodziny ze szkołą

VIII. Procedura postępowania w sytuacjach konfliktowych na poziomie UCZEŃ – UCZEŃ

Zachowanie ucznia, czyny usankcjonowane przez wychowawcę zgodnie ze Statutem Szkoły.

W przypadku konfliktu na poziomie uczeń- nauczyciel: uczeń – rodzic; uczeń – osoba dorosła ; rodzic innego ucznia, forma i sposób rozwiązywania uwzględnia strony konfliktu

Sytuacje konfliktowe między : rodzic – nauczyciel; nauczyciel – nauczyciel : rodzic – rodzic – rozeznanie i rozwiązywanie problemu następuje na poziomie dyrektor szkoły - strony konfliktu.

Kroki	Działania podejmowane przez pedagoga lub innego specjalistę na terenie szkoły	Przewidywane efekty	Uwagi
	1. Rozmowa z uczniem w obecności wychowawcy : a) nazwanie problemu b) określenie przyczyn konfliktu c) określenie sytuacji w której nastąpił konflikt d) omówienie przyczyn zastosowania kary zgodnie ze statutem szkoły (adekwatnej do zaistniałej sytuacji) e) wspólne określenie optymalnych form postępowania – procedura f) indywidualne zajęcia profilaktyczno-wychowawcze, zapoznanie ucznia z alternatywnymi sposobami rozwiązania sytuacji konfliktowych.	Rozeznanie sytuacji, określenie oczekiwanych przez ucznia form i sposobów pomocy, dokonanie przez ucznia autoanalizy swoich sposobów rozwiązywania konfliktów, przyczyn oraz skutków tej sytuacji; ponoszenie konsekwencji swojego postępowania	Kontrakt
2.	Rozmowa z rodzicami –	Rozeznanie	Protokół

	<p>opiekunami prawnymi ucznia w obecności wychowawcy:</p> <p>a) nazwanie problemu, b) określanie przyczyn konfliktu, c) określanie sytuacji, w której nastąpił konflikt, d) omówienie przyczyn zastosowania kary zgodnie ze statutem szkoły (adekwatnej do zaistniałej sytuacji), e) wspólne określenie optymalnych form postępowania i zapoznanie z wypracowaną procedurą.</p>	<p>sytuacji, określenie oczekiwanych przez ucznia i jego opiekunów form i sposobów pomocy</p>	<p>rozmowy</p>
3.	<p>Zaproszenie do rozmowy z osobami – stronami konfliktu (zgodnie z przewidzianymi w tej sprawie procedurami):</p> <p>a) określenie problemu b) określenie przyczyn konfliktu c) omówienie konsekwencji zaistniałego konfliktu dla obu stron, d) wynegocjowanie rozwiązania sytuacji satysfakcjonującego obie strony.</p>	<p>Nazwanie problemu, jego przyczyn i skutków, określenie oczekiwanych przez strony form i sposobów pomocy.</p>	<p>Kontakt</p>
4.	<p>Propozycja badań w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej</p>	<p>Specjalistyczne zalecenia do dalszej pracy z dzieckiem</p>	

**Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia,
wprowadzone Zarządzeniem Dyrektora Szkoły nr 28/2011
od 01.09.2011 r.**

1. Agresywne zachowania ucznia na lekcji stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych:

1. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego poprzez rozmowę z uczniem.
2. W przypadku, gdy rozmowa nie skutkuje, nauczyciel poprzez przewodniczącego klasy lub dyżurnego ucznia zawiadamia pedagoga / psychologa / dyrektora / innego nauczyciela o zaistniałej sytuacji.
3. Zabranie ucznia z lekcji przez innego pracownika - nauczyciela szkoły. Zaprowadzenie do gabinetu pedagoga. W przypadku braku takiej możliwości zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym uczniom poprzez wyprowadzenie ich z klasy np. do świetlicy szkolnej lub czytelnicy.
4. W sytuacji koniecznej nauczyciel ma możliwość przytrzymania ucznia.
5. Poinformowanie rodziców o zachowaniu ucznia i zabraniu go z lekcji.
6. W sytuacji bardzo agresywnego zachowania ucznia (grożenie, napaść fizyczna, pobudzenie fizyczne, niemożność uspokojenia przez nauczyciela), zawiadomienie rodziców ucznia i (lub) Policji lub Pogotowia Ratunkowego.
7. Po jednorazowym agresywnym zachowaniu rodzic/ opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka w sytuacjach, kiedy jego zachowanie zagraża bezpieczeństwu i/lub zdrowiu jego i innych uczniów.
8. Brak takiej zgody jest podstawą do wzywania Policji / Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych.
9. Rozmowa z rodzicami ucznia przeprowadzona przez wychowawcę/ pedagoga/ w celu dobrania odpowiednich form pomocy dla dziecka.
10. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych ucznia i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami Szkoła kieruje wniosek do Sądu.

-WZÓR -

Knurów,.....

Zgoda

Wyrażam zgodę na przytrzymywanie mojego syna/ córki.....
w sytuacjach, kiedy jego/jej zachowanie zagraża bezpieczeństwu i/lub zdrowiu jego/jej lub
innych uczniów.

Data i podpis rodzica/prawnego opiekuna

2. Agresywnego zachowania ucznia (bójka, pobicie):

1. Nauczyciel, który jest świadkiem agresywnego zachowania ucznia (bójka, pobicie), zobowiązany jest do natychmiastowego odizolowania sprawcy od ofiary i przerwania aktu przemocy.
2. Nauczyciel zapewnia bezpieczeństwo i ewentualną konieczną pomoc medyczną wszystkim uczestnikom zajęcia. Jeśli to możliwe zostaje przeprowadzona rozmowa mająca na celu ustalenie przyczyn i okoliczności zdarzenia.
3. O zaistniałej sytuacji nauczyciel informuje wychowawcę klasy, który wraz z pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem, uświadamiając mu nieodpowiednie zachowanie, a następnie zawiera z nim umowę dotyczącą poprawy zachowania oraz dalszych konsekwencji w przypadku braku poprawy.
4. Nauczyciel informuje o przebiegu zdarzenia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia.
5. Wychowawca we współpracy z pedagogiem pomaga rodzicom w doborze metod wychowawczych.

W przypadku wystąpienia powtarzających się ataków agresji ze strony tego ucznia, pedagog i wychowawca klasy podejmuje współpracę z PP-P i Policją oraz w porozumieniu z dyrektorem szkoły kieruje wnioskiem do Sądu o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

3. Agresję słowna (wulgaryzmy):

1. Rozmowa nauczyciela z uczniem w celu wyjaśnienia powodu agresji oraz uświadomienia uczniowi skutków takiego zachowania.
2. Wpisanie uwagi do zeszytu ucznia.
3. Powiadomienie wychowawcy.

W przypadku braku poprawy:

1. Przeprowadzenie przez wychowawcę rozmowy z uczniem.
2. Powiadomienie rodziców.

3. Skierowanie ucznia na rozmowę z pedagogiem.
4. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu używa wulgaryzmów, przeprowadzona zostaje rozmowa z dyrektorem i pedagogiem w obecności rodziców.
5. W przypadku braku poprawy i wyczerpania przez szkołę możliwych środków oddziaływań, uczeń otrzymuje naganę dyrektora, można wnioskować o przeniesienie do innej klasy (w zależności od poziomu klasy).
6. Kolejnym etapem jest powiadomienie Specjalisty ds. Prewencji Nieletnich.

4. Uczeń obraża nauczyciela lub pracownika szkoły:

1. Zgłoszenie problemu wychowawcy(wpis uwagi do zeszytu ucznia).
2. Rozmowa wychowawcy z uczniem na temat niewłaściwego zachowania.
3. W przypadku, gdy uczeń obraził nauczyciela lub pracownika szkoły w obecności osób trzecich powinien przeprosić tę osobę w obecności świadków zdarzenia.
4. Jeśli uczeń przeprosi i obieca poprawę - problem wygasa, ale zachowanie ucznia jest pod obserwacją.
5. W przypadku, gdy uczeń wykazuje bierną postawę lub w dalszym ciągu obraża nauczyciela, powiadamiani są rodzice o zaistniałym fakcie i wezwani do szkoły.
6. Jeśli sytuacja, kiedy uczeń obraża nauczyciela lub pracownika szkoły powtarza się, o zaistniałym fakcie powiadamiana jest Policja.

Osoba obrażana ma prawo wnieść pozew z powództwa cywilnego.

5. Samowolne opuszczenie szkoły przez ucznia:

1. W przypadku samowolnego opuszczenia zajęć przez ucznia nauczyciel, na którego zajęciach miało to miejsce, odnotowuje w dzienniku nieobecność ucznia na lekcji oraz niezwłocznie powiadamia wychowawcę lub - w przypadku jego nieobecności - dyrektora.
2. Wychowawca lub dyrektor telefonicznie zawiadamia rodziców (opiekunów) ucznia.

3. W przypadku braku kontaktu z rodzicami (opiekunami) wychowawca powiadamia Policję.

6. Agresywnego zachowania uczniów wobec siebie i osób dorosłych

1. Przerwać, w sposób zdecydowany i stanowczy negatywne zachowania sprawcy wobec ofiary.
2. Powiadomić wychowawcę klasy o zaistniałym konflikcie.
3. Wychowawca prowadzi postępowanie wyjaśniające i mediacje ze stronami konfliktu.
4. Wychowawca zawiadamia o zdarzeniu rodziców sprawcy i ofiary konfliktu.
5. W razie konieczności wychowawca zawiadamia dyrektora/wicedyrektora, którzy zawiadamiają Policję.
6. Wychowawca ustala rodzaj kary dla sprawcy przemocy w oparciu o obowiązujący system kar i powiadamia o tym fakcie sprawcę i jego rodziców.
7. W przypadku powtarzających się zachowań agresywnych ucznia lub grupy uczniów wychowawca inicjuje spotkanie zespołu wychowawczego celem wspólnego rozwiązania problemu. W spotkaniu mogą uczestniczyć rodzice sprawcy problemów.
8. Zespół wychowawczy opracowuje program naprawczy w celu przezwyciężenia trudności.

7. Agresywnych zachowań nauczycieli i/lub pracowników szkoły wobec

uczniów:

1. Na wniosek ucznia, pracownika szkoły lub rodziców, dyrektor przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające z udziałem obu stron konfliktu.
2. W przypadku potwierdzenia się zarzutów wobec pracownika szkoły dyrektor podejmuje działania dyscyplinarne przewidziane w Regulaminie pracy, Kodeksie pracy lub Karcie Nauczyciela.

8. Zachowanie ucznia uniemożliwiają prowadzenie lekcji:

1. Upomnieć ucznia, który uniemożliwia prowadzenie zajęć.
2. Uspokoić sytuację w klasie i kontynuować zajęcia, a po nich powiadomić o zajściu wychowawcę klasy.
3. W przypadku powtarzających się zachowań, wychowawca powiadamia rodziców ucznia i wymierza karę zgodną z przyjętym systemem kar.
4. W przypadku braku reakcji na upomnienia nauczyciela wezwać , poprzez przewodniczącego klasy lub innego ucznia, wychowawcę klasy, dyrektora lub wicedyrektora szkoły celem odizolowania ucznia od zespołu klasowego.
5. W przypadku powtarzających się zachowań uniemożliwiających prowadzenie lekcji, wychowawca inicjuje spotkanie zespołu wychowawczego celem wspólnego rozwiązania problemu. W spotkaniu mogą uczestniczyć rodzice sprawcy problemów.
6. Zespół wychowawczy opracowuje program naprawczy w celu przezwyciężenia trudności.

9. Palących papierosy :

1. Zgłosić wychowawcy klasy lub pedagogowi szkolnemu ucznia palącego.
2. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia o zdarzeniu.
3. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę dyscyplinującą i profilaktyczną z uczniem informując go o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia tytoniu przez nieletnich oraz zobowiązuje ucznia do podpisania oświadczenia o zaniechaniu palenia tytoniu.
4. W razie powtarzających się przypadków palenia tytoniu przez ucznia wychowawca klasy zobowiązuje go do przygotowania godziny wychowawczej nt. szkodliwości palenia tytoniu lub wykonania gazetki ściennej na ten temat.
5. W przypadku kontynuowania palenia tytoniu przez ucznia, wychowawca klasy w porozumieniu z pedagogiem i psychologiem szkolnym organizuje spotkanie z rodzicami ucznia oraz nakłada na ucznia stosowne kary.

10. Dewastacji mienia szkolnego lub cudzej własności:

1. Przeprowadzić rozmowę ze wszystkimi świadkami zdarzenia.
2. Ustalić sprawcę lub sprawców.
3. Wychowawca wzywa rodziców i powiadamia ich o zdarzeniu i szkodzie.
4. Rodzic zobowiązuje się naprawić uszkodzone mienie lub pokryć koszty jego naprawy bądź wymiany.
5. W przypadku szkody materialnej o znacznej wartości dyrektor szkoły powiadamia Policję.

11. Kradzieży dokonywanych przez uczniów:

1. Ustalić sprawcę
2. Ustalić i przesłuchać ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Powiadomić Policję
4. Powiadomić rodziców sprawcy kradzieży oraz rodziców poszkodowanego.
5. W przypadku braku sprawcy powiadomić rodziców o możliwości dochodzenia roszczeń przy udziale Policji.

12. Ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

1. Udziela pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnia jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza w przypadku ,kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
3. Powiadamia rodziców ucznia.
4. Niezwłocznie wzywa Policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

13. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub – przestępstwa:

1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia dyrektora o zdarzeniu.
2. Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadamia rodziców ucznia-sprawcy.
5. Niezwłocznie powiadamia Policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je Policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

14. Procedura postępowania w przypadku , gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, wzywa Policję.
3. Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

15. Nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki:

W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukiwania odzieży ani teczek ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w szkole.
3. W przypadku, gdy uczeń mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczek, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przekazuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

16. Nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Zawiadamia dyrektora szkoły,

4. Dyrektor wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
5. Dyrektora szkoły zawiadamia o tym fakcie oraz rodziców, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom Policji – decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. Dyrektor Szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu – odmawiają przyścia do szkoły, a jest agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.

17. Uczeń sprawia trudności wychowawcze:

1. Nauczyciel wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.
2. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów szkolnych ucznia.
3. Nauczyciel informuje rodziców o istniejących trudnościach i zapoznaje ich ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy.
4. Nauczyciel opracowuje plan naprawczy w celu przezwyciężenia trudności ucznia wraz z pisemnym zobowiązaniem dla rodzica.
5. Wychowawca występuje do rodzica o zgodę na przeprowadzenie badań w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, rzetelnie informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.
6. W przypadku braku zgody rodzica na przeprowadzenie badań w poradni, a dotyczącego ucznia zagrażającego bezpieczeństwu innych, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.

18. Usprawiedliwiania nieobecności uczniów oraz egzekwowania obowiązku szkolnego:

Podstawa prawna:

USTAWA z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, Nr 106, poz. 496; z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 117, poz. 759, Nr 182, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz. 239, Nr 48, poz. 550, Nr 104, poz. 1104, Nr 120, poz. 1268, Nr 122, poz. 1320, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194, Nr 144, poz. 1615, z 2002 r. Nr 41, poz. 362, Nr 113, poz. 984. Wykładnia TK (Dz. U. z 1994 r. Nr 45, poz. 184) ad. art. 36 ust. 5).

1. Wychowawca ustala z rodzicami sposób usprawiedliwiania nieobecności ucznia na zajęciach lekcyjnych (w formie pisemnej z czytelnym podpisem rodzica).
2. Rodzice usprawiedliwiają nieobecność ucznia w ciągu tygodnia od jego powrotu do szkoły.
3. Wychowawca na bieżąco podlicza frekwencję i do 10 dnia każdego miesiąca wypełnia tabelę dotyczącą obecności uczniów w poprzednim miesiącu.
4. Również do 10 dnia każdego miesiąca wychowawca przekazuje pedagogowi wykaz uczniów, którzy mają nieusprawiedliwione nieobecności.
5. O przewidywanej dłużej niż tydzień nieobecności ucznia (np. pobyt w sanatorium lub szpitalu, przewlekła choroba), rodzice są zobowiązani powiadomić wychowawcę wcześniej, a nie po powrocie dziecka do szkoły.
6. Jeżeli nieobecność nie zostanie usprawiedliwiona w wyznaczonym terminie (patrz pkt. 2) wychowawca natychmiast powiadamia o tym fakcie rodziców lub opiekunów ucznia.
7. Informacja o absencji ucznia jest przekazywana telefonicznie, listownie lub poprzez wywiad środowiskowy. Rodzice mogą być również wezwani do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
8. Jeżeli uczeń chce się zwolnić z ostatnich w danym dniu lekcji (np. z powodu wizyty u lekarza), powinien przynieść od rodzica informację na piśmie, potwierdzającą ten fakt.
9. Wszyscy nauczyciele mają obowiązek odnotować nieobecność ucznia na prowadzonej przez siebie lekcji.
10. Każdy nauczyciel kontroluje nieobecności uczniów i w przypadku często powtarzającej się absencji ucznia na swoim przedmiocie odnotowuje to w dzienniku na stronie z uwagami.
11. W przypadku braku współpracy rodzica (opiekuna) z wychowawcą (rodzic nie uczestniczy w zebraniach i konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne), rodzic otrzymuje przesłane listem poleconym upomnienie dyrektora szkoły zawierające stwierdzenie, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego, wezwanie do posyłania

dziecka do szkoły z wyznaczeniem terminu oraz informację, że niespełnienie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym.

W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest właściwa gmina. Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna, która może być nakładana kilkakrotnie, jednakże grzywny nie mogą przekroczyć łącznie sumy 10 000 zł (art. 121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji- zmiana opublikowana w Dz. U. z 1996 r. nr 146, poz. 680).

19. Postępowanie w wypadku, gdy uczeń przyniesie do szkoły alkohol (papierosy):

1. Nauczyciel zabiera uczniowi alkohol (papierosy) i zabezpiecza go przed zniszczeniem.
2. Nauczyciel odizolowuje ucznia od innych uczniów, przekazuje go pod opiekę pedagoga. Zawiadamia wychowawcę.
3. Pedagog zgłasza ten fakt dyrektorowi szkoły, który natychmiast wzywa rodziców (prawnych opiekunów) do szkoły i informuje ich o zaistniałej sytuacji.
4. Pedagog rozmawia z uczniem w obecności, wychowawcy i rodziców - ustala pochodzenie alkoholu (papierosów), jego ilość, miejsce zakupu, ewentualnie nazwiska osób, które uczestniczyły w zakupie.
5. Dyrektor szkoły informuje Policję o miejscu zakupu alkoholu lub papierosów przez nieletnich.
6. Pedagog sporządza protokół, który podpisują rodzice (prawni opiekunowie) ucznia. W protokole dokładnie opisuje zaistniałą sytuację wraz z ilością i rodzajem alkoholu (papierosów) wniesionego na teren szkoły.
7. Podczas rozmowy dyrektor informuje rodziców (prawnych opiekunów) i ucznia o konsekwencjach czynu.

20. Falszerstwo.

Sytuacje falszerstwa w szkole:

- dokonywanie wpisów do dzienników lekcyjnych (wpisywanie, poprawianie, usuwanie ocen, usprawiedliwianie nieobecności),
- przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców,
- podrabianie (przerabianie) zaświadczeń lekarskich,
- podkładanie prac innych uczniów jako własnych oraz udowodnione przez nauczyciela ściąganie,
- inne przypadki (podrabianie zgody rodziców na udział w zawodach sportowych, wycieczce itp.).

1. Osoby mogące podjąć decyzję o wszczęciu postępowania:

- wychowawca klasy,
- nauczyciel przedmiotu,
- pedagog szkolny,
- zespół wychowawczy,
- dyrektor szkoły.

2. Procedura postępowania w wypadku stwierdzenia falszerstwa:

- powiadomienie rodziców ucznia,
- spotkanie z uczniem i jego rodzicami celem wyjaśnienia powodów falszerstwa,
- podjęcie decyzji o dalszym postępowaniu w obecności rodziców.

W przypadku powtarzających się sytuacji falszerstw, szkoła kieruje informację i prośbę o interwencję do Policji.

21. Osoby dorosłe będące pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły.

Na terenie szkoły nie może przebywać osoba będąca pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek interweniowania w sytuacji, gdy na teren szkoły wejdzie osoba znajdująca się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

W takiej sytuacji pracownik szkoły powinien:

1. Grzecznie, ale stanowczo wyprowadzić osobę będącą pod wpływem alkoholu lub innych środków poza teren szkoły.

1. W przypadku napotkania oporu zawiadomić Dyrektora szkoły
2. Dyrektor szkoły wzywa Policję lub Straż Miejską..

Nie dopuszcza się przekazania dziecka pod opiekę osobie będącej pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

W takiej sytuacji należy:

1. Zawiadomić wychowawcę ucznia lub Dyrektora szkoły.
2. Wychowawca lub Dyrektor szkoły wzywa w trybie natychmiastowym drugiego rodzica lub opiekuna.
3. Jeżeli niemożliwe jest skontaktowanie się z rodzicem lub opiekunem Dyrektor szkoły wzywa Policję.

Rozdział V. Programy dla klas i przedmiotów

Program profilaktyczny

Przedmiot	Kształcenie zintegrowane
Klasa	I

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Klasa szkoła jako miejsce nauki (wygląd, urządzenia, otoczenie, pomieszczenia i ich przeznaczenie, urządzenia sanitarne i sposób ich użytkowania).	Poznajemy pomieszczenia w budynku szkolnym i pracowników szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> - Poznanie wybranych pomieszczeń szkolnych i pracowników. - Kultura zachowania się w szkole i w szkolnej toalecie. - Rozumienie potrzeby poszanowania pracy, oszczędzania wody, właściwego zachowania się w łazience szkolnej.
Organizacja życia w klasie i w szkole (uczniowie, zachowanie się, pracownicy szkoły, bezpieczeństwo i higiena).	Upiększamy naszą klasę. Pełnimy dyżury w klasie. Tornister ucznia klasy pierwszej. Dbamy o sprzęt i przybory szkolne.	<ul style="list-style-type: none"> - Rozumienie potrzeby wypełniania obowiązku dyżurnego w klasie. - Współdziałanie z partnerem. - Umiejętność zgodnego współdziałania w zespole klasowym. - Poszanowanie przyborów szkolnych. - Prawidłowe noszenie tornistra. - Poszanowanie sprzętu szkolnego.
Bezpieczeństwo w drodze do szkoły. Droga dziecka do szkoły (jezdni, chodnik, pobocze, przestrzeganie przepisów ruchu drogowego).	Droga do szkoły. Jestem rozsądnym użytkownikiem drogi.	<ul style="list-style-type: none"> - Znajomość adresu szkoły, znajomość nazw ulic sąsiadujących ze szkołą. - Właściwe zachowanie się na drodze. - Znajomość zasad chodzenia bez chodnika. - Znajomość zasad przechodzenia przez jezdnię. - Przechodzenie przez jezdnię zgodnie z zasadami. - Ocenianie natężenia ruchu w pobliżu szkoły.
Nasze ulubione zajęcia i zabawy. Bezpieczne spędzanie wolnego czasu.	Podpatrzone okiem kamery.	<ul style="list-style-type: none"> - Zachowanie umiaru w oglądaniu telewizji oraz bezpieczeństwo podczas zabaw.
Moja rodzina, mój dom. Rodzina i jej struktura, wiek jej członków, organizacja życia.	Zajęcia i zabawy z tatą. Przygotowujemy koncert dla taty. Prawdziwy wywiad z mamą. Mój dom rodzinny.	<ul style="list-style-type: none"> - Okazywanie uczuć miłości, szacunku ojcu i innym członkom rodziny. - Szczerłość dzieci w rozmowach z rodzicami. - Kultura prowadzenia rozmowy. - Dostrzeżenie znaczenia domu rodzinnego. - Poszanowanie zwyczajów i tradycji rodzinnych. - Obowiązki członków rodziny.
Zwierzęta domowe (pies, kot) –	Opiekujemy się kotem.	<ul style="list-style-type: none"> - Ulubione zwierzęta domowe,

budowa, tryb życia, odżywianie, opieka.	Opiekujemy się psem.	opieka nad nimi. - Wykazywanie wrażliwości na krzywdę zwierząt.
Prawidłowe odżywianie się (różnorodność i wartości odżywcze pokarmów, higiena sporządzania i spożywania posiłków).	Przygotowujemy kanapki z jajek i warzyw. Myjemy i jemymy owoce. Lekcja zachowania przy stole.	- Higiena i estetyka spożywania drugiego śniadania w klasie. - Znajomość wartości odżywczych jajek i warzyw. - Znajomość wartości odżywczych owoców. - Rozumienie konieczności zdrowego odżywiania się. - Zasady kulturalnego zachowania się przy stole, kształtowanie wrażliwości na estetykę nakrycia stołu.
Las i jego mieszkańcy. Znaczenie lasu. Zainteresowanie światem przyrody.	Otwieramy wrota lasu. Tajemnice lasu.	- Uświadomienie uczniom znaczenia i piękna lasu. - Znajomość zasad zachowania się w lesie. - Zaznajomienie z życiem zwierząt leśnych, ochrona tych zwierząt.
Bezpieczne zabawy z psem.	Jesteśmy ostrożni w zabawach z psem.	- Zachowanie ostrożności podczas zabaw z psem. - Mycie rąk po zabawie z psem. - Zachowanie ostrożności wobec obcych psów bez kagańca.
Kultura zachowania się w miejscach publicznych.	Z wizytą w sali koncertowej.	- Umiejętność kulturalnego zachowania się w czasie słuchania muzyki w klasie oraz na koncercie.
Ubieranie się w zależności od pory roku i od pogody.	Ubieramy się stosownie do okoliczności i pogody. Dbamy o higienę ciała.	- Dbałość o czystość i estetykę garderoby. - Ubieranie się stosownie do pogody i pory roku. - Znajomość zasad higieny ciała. - Dbałość o swoje zdrowie.
Dokarmianie zwierząt w czasie zimy.	Zakładamy ptasią gospodę. Z pomocą leśnym zwierzętom.	- Uwrażliwienie na los ptaków oraz zwierząt leśnych.
Organizacja życia w klasie i w szkole. Stosunki panujące w klasie. Pomoc koleżeńska.	Spotkanie z bohaterami „Plastusiowego pamiętnika”.	- Właściwe zachowanie się uczniów podczas lekcji oraz w czasie przerw. - Zachowanie bezpieczeństwa w czasie przerw. - Kształtowanie postawy koleżeńskiej i przyjaźni wobec rówieśników.
Bezpieczeństwo podczas zabaw zimowych.	Ulubione zabawy zimowe.	- Umiejętność oceny czy teren jest bezpieczny do uprawiania sportów zimowych. - Wdrażanie do przestrzegania bezpieczeństwa w czasie zabaw zimowych.
Organizacja życia w klasie i w szkole. Zachowanie się uczniów.	Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe. Rozumieć innych wcale nie jest trudno. Test na dobrego kolegę.	- Wdrażanie do brania odpowiedzialności za własne czyny. - Uczenie tolerancji wobec innych osób. - Liczenie się z potrzebami innych ludzi. - Uczenie zachowania ostrożności w Kon-taktach z nieznanymi i rówieśnikami. - Uczymy się mówić „nie” w

		określonych sytuacjach.
Urządzenia techniczne w domu.	Urządzenia elektryczne.	- Uczenie bezpiecznego obsługiwanie urządzeń elektrycznych.
Bezpieczeństwo w zabawach i grach.	Nasze zabawy i gry na powietrzu.	- Wdrażanie do zachowania bezpieczeństwa w czasie zabaw na świeżym powietrzu. - Przestrzeganie zasad i reguł obowiązujących w grach i zabawach. - Współdziałanie w zespole. - Właściwe zachowanie na boisku szkolnym podczas przerw.
Praca ludzi. Szacunek dla pracy strażaka.	Strażak w akcji.	- Ostrożne obchodzenie się z ogniem. - Znajomość przepisów ppoż. - Zachowanie się na wypadek pożaru. - Zachowanie się na wypadek alarmu pp.
Zmiany zachodzące w przyrodzie w różnych porach roku.	Od kijanki do żaby.	- Uwrażliwienie na piękno życia w przyrodzie. - Konieczność ochrony ginących gatunków roślin i zwierząt.
Uczymy się żyć w przyjaźni.	Przyjaciele w potrzebie.	- Właściwe zachowanie się w stosunku do koleżanek i kolegów. - Cechy dobrego przyjaciela. - Dochowanie powierzonej tajemnicy. - Życzliwość wobec innych. - Kulturalne odnoszenie się do rodziców, nauczycieli i kolegów. - Konieczność udzielania pomocy innym.

Program profilaktyczny

Przedmiot	Kształcenie zintegrowane
Klasa	II

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Kultura zachowania się w różnych sytuacjach	Powitania, pożegnania.	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie zasad kulturalnego zachowania się w każdej sytuacji • zgodne współdziałanie w zespole • kulturalne odnoszenie się do nauczycieli i wszystkich pracowników szkoły • używanie na co dzień słów dzień dobry, proszę, przepraszam, dziękuję.
Bezpieczeństwo w czasie pobytu w szkole. Droga do szkoły.	Bezpiecznie i wesoło.	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie zasad BHP w czasie pobytu w szkole • bezpieczne poruszanie się na korytarzach w czasie przerwy • uważne schodzenie ze schodów • właściwe korzystanie z urządzeń sanitarnych • dbałość o czystość i porządek „wokół mnie” • unikanie biegania i hałasowania
	Droga do szkoły	<ul style="list-style-type: none"> • Znajomość zasad poruszania się po drogach na wsi, w mieście, poza miastem • stosowanie zasad bezpieczeństwa w drodze do szkoły • znajomość rodzajów i znaczenia znaków drogowych • znajomość i stosowanie zasad przy przechodzeniu na drugą stronę ulicy • stosowanie się do sygnalizacji świetlnej
	Zdrowie i bezpieczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> • Znajomość korzystania dla zdrowia jakie wynikają z ruchu na świeżym powietrzu • stosowanie zasad BHP w zależności od miejsca zabaw i pory roku • znajomość i stosowanie się do zasad bezpieczeństwa w czasie jazdy rowerem • wybór właściwego miejsca do

		<ul style="list-style-type: none"> gry w piłkę właściwe zachowanie się na boisku szkolnym
Klasa i szkoła jako miejsce nauki.	Koledzy	<ul style="list-style-type: none"> Integracja z zespołem klasowym Pomoc koleżeńska w różnych sytuacjach Opiekuńczość wobec innych Stosowanie w zachowaniu zwrotów grzecznościowych
	Obowiązki dyżurnego	<ul style="list-style-type: none"> Spełnianie obowiązków dyżurnego Dbanie o czystość i estetykę klasy Wdrażanie o dbałość rośliny kwiatowe w klasie
	Nowy kolega	<ul style="list-style-type: none"> Nauka tolerancyjna wobec inności kolegów i koleżanek
	Rośliny ozdobne w ogrodzie. Drzewa jesiennej szacie.	<ul style="list-style-type: none"> Dostrzeganie piękna świata Roślinnego Budzenie wrażliwości na piękno przyrody
	Warzywa Owoce	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznawanie warzyw i znajomość ich znaczenia dla zdrowia człowieka Znajomość wartości odżywczych owoców Higiena i estetyka spożywania posiłków Konieczność mycia owoców
Zwierzęta hodowane przez człowieka	Moje ulubione zwierzątko	<ul style="list-style-type: none"> Nauka właściwego stosunku do zwierząt Postawa opiekuńczości wobec zwierząt Niesienie pomocy chorym zwierzętom
Praca w gospodarstwie wiejskim	Korzystanie z hodowli zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> Poszanowanie pracy ludzi na wsi Kształtowanie świadomości powszechnego wykorzystania produktów pochodzących od zwierząt hodowlanych Znajomość znaczenia spożywania mleka i jego przetworów dla wzrostu i zdrowia organizmu
Zawody ludzi	Kim będę?	<ul style="list-style-type: none"> Docenianie pracy ludzi różnych zawodów Niezbędność każdego zawodu
Zachowanie się w miejscach publicznych	Jesienny koncert	<ul style="list-style-type: none"> Właściwe zachowanie się w miejscach publicznych tj. kino, teatr, środki komunikacji itp. Kultura zachowania się w każdym miejscu
Dbamy o miejsca pamięci	Pamiętamy o tych którzy odeszli	<ul style="list-style-type: none"> Uczczenie pamięci tych, którzy odeszli Poszanowanie pamiątek z przeszłości
Zwierzęta wokół nas	Zwierzęta leśne	<ul style="list-style-type: none"> Pomoc zwierzętom w czasie zimy

	Pomagamy ptakom	<ul style="list-style-type: none"> • Dokarmianie ptaków
Nasza ojczyzna	Święto Niepodległości	<ul style="list-style-type: none"> • Budzenie dumy narodowej i uczuć patriotycznych • Nauka wyrażania uczuć wobec Ojczyzny • Poszanowanie symboli narodowych
Pory dnia i roku	Późna jesień	<ul style="list-style-type: none"> • Znajomość potrzeby stosownego ubierania się do pory roku • Dbłość o nasze zdrowie
Zawody ludzi	Węgiel – czarne bogactwo	<ul style="list-style-type: none"> • Poszanowanie pracy górnika • Znajomość i miejsca występowania węgla w Polsce • Budzenie lokalnego patriotyzmu
Obrzędowość i zwyczajowość różnych świąt	Upominki świąteczne	<ul style="list-style-type: none"> • Poszanowanie polskich tradycji świątecznych • Sprawianie radości innym naszą radością
Rodzina	W mojej rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Zgoda współżycia w rodzinie • Poszanowanie rodziców, babci, dziadka i rodzeństwa • Pomoc wzajemna w rodzinie
Pory roku	Niebezpieczne zabawy	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie BHP zabaw zimowych • Wybór właściwego miejsca do urządzania zabaw na śniegu i lodzie
Radzenie sobie w trudnych sytuacjach	Bądź zaradny. Spiesz z pomocą innym	<ul style="list-style-type: none"> • Nauka właściwego korzystania z telefonu • Posługiwanie się kartą telefoniczną • Pomoc innym w korzystaniu z telefonu
Poszanowanie rzeczy, które są wspólną własnością	Dbaj o wspólne dobro	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie postawy poszanowania rzeczy „wokół mnie mimo że nie są moją własnością”
Technika na „co dzień”	Czy umiemy korzystać z telewizji i komputera	<ul style="list-style-type: none"> • Znajomość zasad korzystania z telewizji i komputera • Uzasadnianie wyboru programu telewizyjnego
	Urządzenia techniczne w domu	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie czasu spędzonego przy grach komputerowych • Kształtowanie świadomości znaczenia urządzeń technicznych w codziennym • Właściwa obsługa urządzeń technicznych • Zasady BHP przy korzystaniu z urządzeń elektrycznych • Oszczędzanie elektryczności i wody
Bezpieczne zabawy z psem	Jesteśmy ostrożni w zabawach z psem	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie ostrożności podczas zabaw z psem • Mycie rąk po zabawie z psem • Zachowywanie ostrożności wobec obecnych psów bez kagańca

Dzień Ziemi	Zaprzyjaźnić się z Ziemią	<ul style="list-style-type: none"> • Uświadomienie konieczności ochrony środowiska naturalnego • Kształtowanie postawy „ekologicznego zachowania się”
Święto Matki	Naszym mamom	<ul style="list-style-type: none"> • Nazywanie uczuć i nauka ich okazywania naszym najbliższym • Miłość i szacunek dla matki
W świecie książek	Przygoda w bibliotece	<ul style="list-style-type: none"> • Znajomość i stosowanie zasad właściwego zachowania się w bibliotece szkolnej • Budzenie szacunku do książki i zainteresowań czytelniczych • Rola książki w życiu człowieka
Las i jego mieszkańcy	Las tętni życiem	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie lasu w życiu człowieka • Znajomość i stosowanie zasad zachowania się w lesie • Ochrona zwierząt leśnych • Ochrona lasów przed pożarami
Niech żyją wakacje	Bezpiecznie podczas wakacji	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w czasie letniego wypoczynku • BHP w czasie pobytu nad wodą • Konieczność przebywania w pobliżu domu • Ostrożność w kontaktach z nieznajomymi • Właściwe zachowanie się w środkach komunikacji • Właściwe korzystanie ze słońca

Program profilaktyczny

Przedmiot	Kształcenie zintegrowane
Klasa	III

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Mowa gestów i ruchu	<p>Z uśmiechem przez cały rok</p> <p>Ręce mogą mówić</p> <p>Zamknięte oczy</p> <p>Sportowcy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uśmiech umiła życie - Dostrzeganie uczuć i przeżyć innych, właściwa reakcja na smutki i radości - Rozwijanie uczucia empatii - Właściwe zachowanie wobec osób niedosłyszących i niesłyszących, niedowidzących i niewidomych - Niepełnosprawni są wśród nas - Właściwe zachowanie kibica, panowanie nad emocjami negatywnymi
Mowa barw	<p>Bezpiecznie na ulicy</p> <p>Mistrz przepisów drogowych</p> <p>Mieszkamy ekologicznie i bezpiecznie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - W praktyce stosuje poznane zasady ruchu drogowego - Bezpieczna jazda na rowerze - znajomość „mowy” kolorów znaków ruchu drogowego - Rozumienie znaczenia zieleni w mieście - Bezpieczne korzystanie z placów zabaw, ścieżek rowerowych, przejść dla pieszych
Mowa dźwięków	Dźwięki przyjazne i nieprzyjazne	<ul style="list-style-type: none"> - Szkodliwość hałasu - Działania człowieka, które powodują zmniejszenie hałasu

		<p>lub tłumienie go</p> <ul style="list-style-type: none"> -Umiejętność słuchania magnetofonu i radia bez zakłócania spokoju innym
W rodzinie	<p>Moja rodzina Kochani dziadkowie Klucz do serca</p> <p>Święto Matki</p> <p>Święto Taty</p> <p>Wieczór wzruszeń życzeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Członkowie rodziny - Poczucie bezpieczeństwa wśród członków rodziny -Podział obowiązków w rodzinie - Wywiązywanie się z powierzonych zadań - Okazywanie uczuć wobec osób bliskich - Uczestniczenie w tradycjach i zwyczajach rodzinnych
W społeczności szkolnej	<p>Czy Fizia przyjdzie do naszej szkoły?</p> <p>Z wizytą w Bullerbyn</p> <p>Anaruk w naszej klasie</p> <p>Dla mojego kolegi</p> <p>Dobry kolega</p> <p>Chcesz się ze mną zaprzyjaźnić?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nauka jako obowiązek i przyjemność - Aktywne uczestniczenie w procesie edukacyjnym - Radzenie sobie z sukcesem i porażką - Jak uczą się dzieci innych krajów? - Dostrzeżenie podobieństw i różnic między ludźmi - Docenienie znaczenia przyjaźni -Różne formy koleżeńskiej pomocy - Współdziałanie w zespole - Rozwiązywanie konfliktów i nieporozumień bez stosowania przemocy i agresji
a) bycie uczniem		
b) bycie kolegą		

W społeczności lokalnej	Czarne bogactwo Jestem dobrym sąsiadem	- Tradycje, zwyczaje i obrzędy regionalne - Odpowiedzialność za moje rodzinne strony - Umiejętność współpracy na rzecz swojego środowiska - Życzliwość w stosunkach sąsiedzkich
Mój organizm, jego potrzeby i rozwój	Rosnę i rozwijam się Z komputerem trzeba rozważnie Piłka w grze Bezpieczne i zdrowe zabawy zimowe	- Znaczenie produktów mlecznych dla rozwoju -Zasady racjonalnego odżywiania się - Zasady odpowiedzialnego korzystania z komputera - Przestrzeganie przepisów gry - Bezpieczeństwo w czasie zabaw z piłką - Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na śniegu i lodzie -Czynniki warunkujące zdrowie w czasie zimy
Świat roślin	Najpiękniejszy pałac Grzybobranie Dary naszych pól	-Warstwy roślinności w lesie - Ekologiczne zachowanie w lesie - Zasady zbierania grzybów - Historia chleba. Poszanowanie chleba - Docenianie pracy rolników - Stosowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie sporządzania surówki - Kultura spożywania posiłku

Świat zwierząt	<p>Czy znasz zwierzęta leśne?</p> <p>Schronisko dla zwierząt</p> <p>Historia Lampo</p>	<p>-Zachowanie ostrożności w stosunku do dzikich zwierząt -akceptacja zasady, że najlepiej jest zwierzętom na wolności</p> <p>-Opieka nad bezdomnymi zwierzętami - Zachowanie ostrożności wobec zwierząt nieznanych - Obowiązki opiekuna zwierząt</p> <p>-Znaczenie przyjaźni człowieka ze zwierzętami</p>
Znaczenie wody dla życia	<p>Woda w życiu codziennym</p> <p>Pomysły na wakacje</p>	<p>- Oszczędność użytkowaniu wody -Potrzeba higieny swojego otoczenia i ciała</p> <p>- Kąpiel w miejscach bezpiecznych i w obecności starszych</p>

Program profilaktyczny

Przedmiot	język angielski
Klasa	pierwsza

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Uczeń – zwroty grzecznościowe na co dzień	Good morning. Hi (Dzień dobry. Cześć) How are you? (Jak się czujesz?)	Poznanie i używanie zwrotów grzecznościowych, powitanie i pożegnanie w zależności od okoliczności, okazywanie szacunku starszym
Uczeń i jego szkoła	My classroom (Moja szkoła) Give me your pen (Daj mi swoje pióro)	Nawiązywanie nowych przyjaźni, koleżeństwo, życzliwość wobec siebie. Umiejętność dzielenia się z innymi. Szacunek do swoich kolegów, przyborów szkolnych i mienia szkoły.
Uczeń i jego środowisko	This is a cat. (To jest kot)	Opiekowanie się swoimi zwierzętami, odpowiedzialność za los zwierząt („Żywe zwierze to nie pluszowy miś”)

Program profilaktyczny

Przedmiot	język angielski
Klasa	druga

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Uczeń i jego najbliższa rodzina	My family (Moja rodzina)	Okazywanie szacunku, uczuć i troski osobom starszym (członkom rodziny). Pomoc rodzicom w pracach domowych. Pielęgnowanie tradycji rodzinnych.
Uczeń i jego środowisko	My dog is my friend (Mój pies to mój przyjaciel)	Opiekowanie się swoimi zwierzętami, odpowiedzialność za los zwierząt („Żywe zwierze to nie pluszowy miś”)
Uczeń – podstawowe części ubioru	It’s cold. Take your coat (Jest zimno. Weź swój płaszcz)	Ubieranie się stosownie do warunków atmosferycznych oraz różnych okoliczności (szkoła, kino, teatr, wycieczka)
Uczeń i jego miejscowość (środki transportu)	On foot or by bus (Pieszko czy autobusem)	Prawidłowe zachowanie się w środkach komunikacji - ustępowanie miejsca starszym, nie hałasowanie, utrzymywanie porządku. Co wybrać spacer czy krótką jazdę autobusem?
Uczeń – produkty żywnościowe	My cake is delicious (Moje ciastko jest pyszne)	Zasady zdrowego odżywiania (jemy regularnie i z umiarem, Chipsy czy surówka?) Zasady zachowania podczas posiłków.

Program profilaktyczny

Przedmiot	Język polski
Klasa	4-6

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Wzbogacanie wiedzy o człowieku, życiu i świecie. Wartość i cechy przyjaźni, odróżnianie dobra i zła w człowieku. Wartości i antywartości w życiu, pojęcie nagrody i kary.	<p>Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie <i>Przyjaciele</i>, A. Mickiewicz</p> <p>Słownik prawdziwy i sztuczny. Który z nich był cenniejszy? <i>Słownik</i>, H. Ch. Andersen</p> <p>W każdej baśni jest ziarenko prawdy. Jakie ziarenka są w baśni o kwiecie paproci? <i>Kwiat paproci</i>, J.I. Kraszewski</p>	<p>Poznanie cech i znaczenia prawdziwej przyjaźni w życiu człowieka, uczenie odpowiedzialności za bliźnich.</p> <p>Zapoznanie ze znaczeniem słowa wartość, antywartość, uczenie tolerancji.</p>
Wychowanie językowe i rozbudzanie wrażliwości estetycznej	„Choć sercem rządzą nierzadko złoto i drogie kamienie, lecz słówko uprzejme i gładkie w większej jest mocy i cenie” <i>Wróżki</i> , Ch. Perrault	Uświadomienie znaczenia i istoty grzeczności językowej, stosowanie świadome prośby, odmowy, przeproszenia i propozycji. Odróżnianie wypowiedzi niegrzecznych od grzecznych.
Uczenie istnienia w kulturze, w świecie.	Czy Waldek popsuł przedstawienie, czy też były to najlepsze jasełka ze wszystkich? <i>Nie ma miejsca w gospodzie</i> , D. Donohue	Wychowywanie w tolerancji i życzliwości dla osób niepełnosprawnych, chorych, wyrabianie zrozumienia dla bliźnich innych niż wszyscy. Rozumienie potrzeby tolerancji. Uczenie wyrażania żalu i współczucia.
Doskonalenie kompetencji komunikacyjnej, tzn. umiejętności mówienia, słuchania, czytania, odbioru różnych tekstów kultury.	Z telewizorem trzeba rozważyć? <i>Telewizor</i> , S. Grochowiak	Formułowanie zasad mądrego korzystania ze środków przekazu w tym głównie telewizji.
Wprowadzanie w tradycję kultury narodowej i europejskiej.	Polska – nasza ojczyzna! <i>Polska</i> , A. Słonimski	Kształtowanie uczucia patriotyzmu, szacunku dla kraju i narodowych symboli – godło, flaga, uświadomienie przynależności narodowej.
Motywowanie do poznawania literatury i innych tekstów kultury regionalnej.	Wakacyjne wspomnienie	Wzbudzenie przywiązania do ziemi ojczystej i regionu
Uczenie istnienia w kulturze; życie w państwie demokratycznym i obywatelskim.	O poważnych następstwach pewnego zdarzenia – <i>Prezent</i> , J. Zarzycka	Rozumienie godności osobistej, odwagi cywilnej, kształcenie postawy asertywnej.
Wprowadzanie w tradycję kultury narodowej i europejskiej.	Grecja i Rzym w naszym języku	Zrozumienie przynależności do kultury europejskiej.

Odbiór tekstów kultury	Nim pójdziemy do teatru	Wdrożenie do kulturalnego zachowania się w teatrze.
Przybliżanie rozumienia człowieka i świata.	O szkolnych sprawach	Poznawanie wartości: sprawiedliwość, szacunek dla innych, tolerancja, odpowiedzialność.
Odbiór różnych tekstów kultury; przybliżanie rozumienia świata.	Jaki przenośny sens ma opowieść o Kainie i Ablu? Abraham i Mojżesz – bohaterowie opowieści biblijnych Kain i Abel, Goście Abrahama, Dziecko z koszyka	Nazywanie ogólnoludzkich wartości oraz pozytywnych cech osobowości człowieka. Formułowanie pouczeń moralnych.
Wzbogacanie wiedzy o człowieku, życiu i świecie. Wartość i cechy przyjaźni, odróżnianie dobra i zła w człowieku. Wartości i antywartości w życiu.	Kto jest odpowiedzialny za czynienie dobra i zła? O zasadach i pouczeniach moralnych w przypowieściach biblijnych <i>O synu marnotrawnym, Miłosierny Samarytanin</i> Czy każdy człowiek musi uznawać wszystkie pozytywne wartości i postępować zgodnie z nimi? Wartość? Co ten wyraz znaczy?	Wyrażanie uczuć; nazywanie uczuć. Szukanie w przypowieściach zasad moralnych; komentowanie aktualności zasad we współczesnym życiu. Nazywanie wartości.
Edukacja ekologiczna	Jesteśmy częścią przyrody, a zatem szanując przyrodę szanujemy sami siebie! <i>„Spowiedź z piątego przykazania”</i> M. Klubowicz	Formułowanie własnej refleksji i przesłania tekstu poetyckiego.
Przybliżanie rozumienia człowieka i świata.	Kiedy rozstępują się ciemności nagromadzone nad światem przez złych ludzi? <i>Przepaść, Koncert życzeń</i> T. Różewicz Wiersze o nadziei, miłości i wierze są jak lilie cięte a tak długo świeże	Dyskusja na temat uznawanych i realizowanych zasad moralnych.

Program profilaktyczny

Przedmiot	Zajęcia komputerowe
Klasa	1-3

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<p>Uczeń wie, jak trzeba korzystać z komputera, żeby nie narażać własnego zdrowia. Uczeń stosuje się do ograniczeń dotyczących korzystania z komputera.</p>	<p>Komputer moim przyjacielem. Znowu razem. Po wakacjach. Zdrowie – najcenniejszy skarb.</p>	<p>Uczeń wie jaka powinna być prawidłowa pozycja ciała podczas pracy przy komputerze. Uczeń zna zasady dotyczące posługiwania się urządzeniami elektrycznymi. Uczeń wie, że praca przy komputerze męczy wzrok, nadweręża kręgosłup, ogranicza kontakty społeczne,</p>
<p>Uczeń zna zagrożenia wynikające z korzystania z komputera, Internetu i multimediiów.</p>	Internet	<p>Uczeń ma świadomość niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów i podawania swojego adresu, Uczeń stosuje się do ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, Internetu i multimediiów.</p>

Program profilaktyczny

Przedmiot	Język angielski
Klasa	IV, V, VI

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<p>Uczeń powinien zrozumieć ogólny sens wypowiedzi tzn. rozpoznać sytuację lub intencje mówiącego-klasa 4</p>	<p>1. There aren't mine. 2. Can you help me. 3. Welcome to Africa.</p>	<p>Nie bierz co nie twoje! Trzeba pomagać innym. Ochrona zwierząt</p>
<p>Uczeń powinien prowadzić prostą rozmowę-klasa 5</p>	<p>1. What do firefighters do? 2. We are in a China park? 3. Help the blue whale.</p>	<p>Praca strażaka . Jak zapobiegać pożarom? Ochrona zwierząt.</p>
<p>Uczeń potrafi prowadzić prostą rozmowę-klasy szóste</p>	<p>1. Martial Arts. 2. Action Aid. 3. I think I'll go bungee jumping.</p>	<p>Właściwa postawa sportowa. Pomoc najuboższym krajom świata. Właściwe podejście do sportów ekstremalnych.</p>

Program profilaktyczny

Przedmiot	matematyka
Klasa	IV - VI

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
	Rozwiązywanie zadań z treścią (praca w grupach)	- współdziałanie w grupie - umiejętność uzasadniania swojego zdania
	Diagramy, tabele, wykresy (odczytywanie i przedstawianie danych)	odczytywanie danych dotyczących np. - prawidłowego jadłospisu (zdrowe odżywianie się) - prawidłowych form spędzania wolnego czasu

Program profilaktyczny

Przedmiot	Historia
Klasa	IV

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<ul style="list-style-type: none"> • Ja: kim jestem? – co lubię, co potrafię, co jest dla mnie ważne; • Godność moja i innych, moje miejsce w świecie • Ważne wydarzenia z mojego życia • Społeczeństwo 	„Moja mała historia”	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazanie wagi i istoty narodzin dziecka • Poznanie historii swojego życia • Wskazanie dnia 18 urodzin jako momentu przełomowego w życiu człowieka, stanie się pełnoprawnym obywatelem
<ul style="list-style-type: none"> • Rodzina i ród oraz więzi je łączące • Genealogia – nauka badająca związki pokrewieństwa • Drzewo genealogiczne i jego rola w poznawaniu historii rodziny • Najważniejsze prawa i obowiązki członków rodziny 	„Poznajemy historię swojej rodziny i swojego rodu”	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnienie związków rodzinnych na przykładzie swojej rodziny • Zrozumienie zakresu pojęć: ród i rodzina • Wskazanie praw i obowiązków wszystkich członków rodziny • Budzenie szacunku dla osób starszych • Zrozumienie funkcji opiekuńczej wobec młodszych członków rodziny
<ul style="list-style-type: none"> • Pamiątki historyczne i ich rodzaje 	„Moje korzenie”	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie znaczenia pamiątek rodzinnych • Szacunek i podtrzymywanie tradycji rodzinnych
<ul style="list-style-type: none"> • Polska – pochodzenie nazwy • Położenie geograficzne i sąsiedzi Polski • Krainy geograficzno – historyczne • Polskie symbole narodowe • Stosunek do środowiska przyrodniczego i kulturowego 	„Skąd nasz ród?”	<ul style="list-style-type: none"> • Budzenie dumy narodowej z powodu bycia Polakiem • Prawa i obowiązki obywatelskie • Wyjaśnienie pojęć: naród, plemię • Poznanie i wzbudzenie szacunku do symboli narodowych • Poznanie hymnu narodowego, szacunek do tej pieśni i właściwe zachowanie się podczas jego grania • Uwrażliwienie uczniów na piękno przyrody i spuściznę kulturową naszych przodków

Program profilaktyczny

Przedmiot	Historia
Klasa	V

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa domów • Agora – jako centrum miasta (dzisiaj rynek) • Budowa term – łaźni publicznych • Rozwój kulturalny – budowa czyteln i sal wykładowych • Teatr • Sport • Kultura • Rozrywka 	„W miastach starożytnych”	<ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie higieny całego ciała w życiu codziennym • Kąpiel • Mycie • Używanie kosmetyków pielęgnacyjnych • Kulturalne spędzanie wolnego czasu • Sport • Kultura • rozrywki
<ul style="list-style-type: none"> • Podział czynności w pracach domowych • Pozycja poszczególnych członków rodziny • Dzieci i wychowanie • Ubiór, żywienie • Zabawa i rozrywki 	„Życie codzienne w Mezopotamii i Egipcie”	Uwrażliwienie na: <ul style="list-style-type: none"> • Rodzaj materiału (len, bawełna) • Estetykę ubioru • Zdrową żywność • Jedzenie dużej ilości owoców i warzyw, mniej słodczy
<ul style="list-style-type: none"> • Określenie pozycji poszczególnych członków rodziny – ojciec, matka, dzieci • Rola kobiety w krajach Wschodu – prawa i obowiązki 	„Z życia rodzinnego ludów Wschodu”	<ul style="list-style-type: none"> • Określenie pozycji poszczególnych członków rodziny (matka, ojciec, dzieci) • Szacunek dla osób starszych, kalekich • Pomoc dla osób w/w • Wsparcie w rodzinie i wzajemne relacje

Program profilaktyczny

Przedmiot	Historia
Klasa	VI

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<ul style="list-style-type: none"> • Przykłady dzieł wybitnych twórców renesansu • Wybitni twórcy Polski Ludowej • Przedstawiciele literatury po I wojnie światowej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Włochy krajem artystów. 2. Polacy bronią języka i ziemi ojczystej. 3. Polacy budują swoje państwo. 4. Radość i udreki mieszkańców Polski Ludowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uwrażliwienie na kulturę • Kulturalne spędzanie wolnego czasu • Kultura • Rozrywki
<ul style="list-style-type: none"> • Tolerancja • Zrozumienie • Rozłam w chrześcijaństwie • Prześladowania chrześcijan 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jedna wiara – różne wyznania 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nauka tolerancji, zrozumienie dla ludzi – kolegi, kolerzanki, którzy wyznają swoją wiarę inaczej niż my. ▪ Uwrażliwienie na prześladowania na całym świecie, ze względu na wiarę i wyznanie
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój kulturalny – budowa sal koncertowych i teatralnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wiara w rozum 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kulturalne spędzanie wolnego czasu ▪ Sport ▪ Kultura ▪ Rozrywka
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój oświaty i kultury w Polsce w XVIIIw. ▪ Znaczenie K.E.N. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rzeczpospolita w czasach ostatniego króla 	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła obowiązkiem każdego dziecka • Poszanowanie pracy nauczyciela (K.E.N.)

Program profilaktyczny

Przedmiot	Muzyka
Klasa	IV

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<ul style="list-style-type: none"> • Nauka piosenki • Forma muzyczna o budowie AB 	Nauka piosenki pt. „ABC przygody”	<ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie zdrowego stylu życia i poznawania świata: podróże, spotkania z ciekawymi ludźmi
<ul style="list-style-type: none"> • Nauka piosenki • Łatwy akompaniament na prostych instrumentach perkusyjnych • Chrońmy przyrodę 	Nauka piosenki „Ja mam tylko jeden świat”	<ul style="list-style-type: none"> • Chrońmy naszą przyrodę: - dbanie o nasze otoczenie wokół bloku, domu, szkoły • Propagowanie zdrowego stylu życia poprzez turystykę: wycieczki
<ul style="list-style-type: none"> • Nauka piosenki • Tańce narodowe – mazur, mazurek 	Nauka piosenki pt. „Mazur na Mazurach”	<ul style="list-style-type: none"> • Zachęcanie do wyjazdów w czyste rejony Polski • Uprawianie sportów wodnych (żagle, łódki, kajaki) • Podziwianie piękna krajobrazu mazurskiego • Przebywanie na świeżym powietrzu
<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo w życiu kulturalnym naszego miasta (regionu) 	Idziemy na koncert (przedstawienie, pokaz)	<ul style="list-style-type: none"> • Uwrażliwienie, zachęcanie do czynnego udziału w kulturze naszej szkoły, miasta, regionu • Udział w imprezach organizowanych na terenie miasta (regionu)

Program profilaktyczny

Przedmiot	Muzyka
Klasa	V

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<ul style="list-style-type: none"> • Nauka piosenki z uwzględnieniem poznanych znaków dynamicznych • Pies – przyjacielem człowieka 	Nauka piosenki pt. „Kundel Bury”	<ul style="list-style-type: none"> • Kochamy czworonogi – pies przyjacielem człowieka • Uwrażliwienie na potrzeby wszystkich zwierząt • Dokarmianie zwierząt zimą (szczególnie ptaków) w szkole i w domu
<ul style="list-style-type: none"> • Poznajemy utwory znanych artystów polskich • Nauka piosenki wykonywanej przez M. Jeżowską • Tolerancja 	Nauka piosenki pt. „Kolorowe dzieci”	<ul style="list-style-type: none"> • Nauka tolerancji: - wrażliwość na potrzeby drugiego człowieka (kolegi, koleżanki) bez względu na kolor skóry, poglądy, obyczaje
<ul style="list-style-type: none"> • Nauka piosenki • Akompaniament na prostych instrumentach perkusyjnych • Chrońmy przyrodę 	Nauka piosenki pt. „Na wędrowną”	<ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie wędrowek górskich • Szanujemy nasze góry : właściwe zachowanie w górach • Dbanie o rośliny, zwierzęta chronione • Wędrowni po okolicach naszego miejsca zamieszkania
<ul style="list-style-type: none"> • Związek muzyki z poezją • Nauka piosenki • Chrońmy przyrodę 	Nauka piosenki pt. „Jutro popłyniemy daleko”	<ul style="list-style-type: none"> • Chrońmy przyrodę • Ratujmy wodę i wszystko co w niej żyje • Ratujmy lasy i wszystko co w nich żyje
<ul style="list-style-type: none"> • Kultura słuchania muzyki 	Uczymy się kulturalnego słuchania muzyki	<ul style="list-style-type: none"> • Nauka słuchania: • odpowiedni dobór muzyki do wieku słuchacza • natężenie słuchanej muzyki (zbyt głośna) • dbajmy o zdrowie i nasz słuch (walkmany) • szanujmy gusta innych ludzi (koleżanek, kolegów)

Program profilaktyczny

Przedmiot	Muzyka
Klasa	V

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
<ul style="list-style-type: none"> • Nauka piosenki z uwzględnieniem poznanych znaków dynamicznych • Pies – przyjacielem człowieka 	Nauka piosenki pt. „Kundel Bury”	<ul style="list-style-type: none"> • Kochamy czworonogi – pies przyjacielem człowieka • Uwrażliwienie na potrzeby wszystkich zwierząt • Dokarmianie zwierząt zimą (szczególnie ptaków) w szkole i w domu
<ul style="list-style-type: none"> • Poznajemy utwory znanych artystów polskich • Nauka piosenki wykonywanej przez M. Jeżowską • Tolerancja 	Nauka piosenki pt. „Kolorowe dzieci”	<ul style="list-style-type: none"> • Nauka tolerancji: - wrażliwość na potrzeby drugiego człowieka (kolegi, koleżanki) bez względu na kolor skóry, poglądy, obyczaje
<ul style="list-style-type: none"> • Nauka piosenki • Akompaniament na prostych instrumentach perkusyjnych • Chrońmy przyrodę 	Nauka piosenki pt. „Na wędrowną”	<ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie wędrowek górskich • Szanujemy nasze góry : właściwe zachowanie w górach • Dbanie o rośliny, zwierzęta chronione • Wędrowni po okolicach naszego miejsca zamieszkania
<ul style="list-style-type: none"> • Związek muzyki z poezją • Nauka piosenki • Chrońmy przyrodę 	Nauka piosenki pt. „Jutro popłyniemy daleko”	<ul style="list-style-type: none"> • Chrońmy przyrodę • Ratujmy wodę i wszystko co w niej żyje • Ratujmy lasy i wszystko co w nich żyje
<ul style="list-style-type: none"> • Kultura słuchania muzyki 	Uczymy się kulturalnego słuchania muzyki	<ul style="list-style-type: none"> • Nauka słuchania: • odpowiedni dobór muzyki do wieku słuchacza • natężenie słuchanej muzyki (zbyt głośna) • dbajmy o zdrowie i nasz słuch (walkmany) • szanujmy gusta innych ludzi (koleżanek, kolegów)

Program profilaktyczny

Przedmiot	przyroda
Klasa	IV

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Właściwości różnych substancji i ich zastosowanie.	Trzy stany skupienia wody. Obieg wody w przyrodzie.	Uczeń: -zna zasady bezpiecznych zabaw na śniegu i lodzie, -rozumie iszczące działanie żywołów (powódź, lawina) i konieczność pomocy poszkodowanym
Krajobraz najbliższej okolicy.	Poznajemy las i jego mieszkańców. Życie na łące. Poznajemy park miejski.	Uczeń: -wyjaśnia, w jaki sposób należy zachować się w lesie, -rozumie dlaczego nie wolno wypalać traw, -określa zasady zachowania się w parku
Wpływ środowiska na zdrowie człowieka. Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze.	Co i jak zagraża przyrodzie? Odpady są wszędzie. Bezpieczeństwo podczas letniego wypoczynku.	Uczeń: -dowiedzie, że zatrucie jednego składnika powoduje zniszczenie pozostałych, -wskazuje skutki dla środowiska tworzenie dzikich wysypisk, -wymienia przyczyny wypadków w domu i najbliższym otoczeniu, -wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa podczas zabaw w domu i na podwórku, -wyjaśnia, jak należy przechodzić przez jezdnie, -wymienia osoby, które należy powiadomić o wypadku

Przedmiot	przyroda
Klasa	V

Podstawowe właściwości i budowa materii (Właściwe zachowanie się w wypadku kontaktu z nieznanymi substancjami).	Poznajemy właściwości ciał stałych. Poznajemy właściwości cieczy i gazów.	Uczeń: -zna zasady zachowania się w przypadku kontaktu z nieznanymi substancjami, -rozumie potrzebę troski o bezpieczeństwo swoje i bliskich, -dostrzega różnicę między sytuacją bezpieczną, a niebezpieczną
Substancje proste i złożone (Właściwe zachowanie się w wypadku kontaktu z nieznanymi substancjami).	Poznajemy właściwości metali. Poznajemy właściwości niemetali.	Uczeń: -nabywa umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z przedmiotami niebezpiecznymi, łatwopalnymi, niewypałami, -potrafi wezwać pomoc i udzielić jej w przypadku oparzeń, zatruc, -rozumie potrzebę stosowania znaków BHP
Krajobraz nizin (ochrona przed zagrożeniami naturalnymi).	Poznajemy grzyby jadalne i trujące.	Uczeń: -wyjaśnia, dlaczego należy zbierać tylko te grzyby,
Czynności życiowe człowieka, etapy rozwoju człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem dojrzwania biologicznego, zasady higieny.	Higiena miejsca pracy i wypoczynku.	Uczeń: -potrafi organizować miejsce nauki w domu, troszczy się o prawidłową postawę ciała, -planuje i organizuje własne uczenie się oraz czas wolny z zastosowaniem zasady dobrej organizacji pracy, -zna zasady odrabiania lekcji
	Składniki naszego pokarmu.	Uczeń: -rozumie wpływ odżywiania na rozwój i zdrowie każdego człowieka
	Układamy nasz jadłospis.	Uczeń: -rozdziwnia czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na rozwój i zdrowie człowieka, -rozumie wpływ racjonalnego i prawidłowego odżywiania na życie i zdrowie człowiek
	W jaki sposób organizm wykorzystuje składniki pokarmowe?	Uczeń: -wymienia podstawowe składniki budujące organizm, -wyjaśnia, dlaczego należy regularnie spożywać posiłki
	Dbamy o właściwą ilość pokarmu.	Uczeń: -rozumie wpływ odżywiania na rozwój dziecka i zdrowie człowieka, -zna pozytywne i negatywne znaczenie bakterii i grzybów w życiu człowieka
	Jak współpracują kości i mięśnie?	Uczeń: -wyjaśnia dlaczego należy utrzymywać prawidłową postawę ciała
	TY w szkole.	Uczeń:

		-wie, co to znaczy uregulowany tryb życia, -określa jak ważna jest higiena osobista
	Problemy okresu dojrzewania.	Uczeń: -uzasadnia jak ważne jest przestrzeganie zasad higieny, -wyjaśnia, jakie problemy może pomóc rozwiązać rodzic, pielęgniarka, lekarz i pedagog
	Na czym polega profilaktyka chorób zakaźnych?	Uczeń: -wyjaśnia pojęcie: profilaktyka, -wyjaśnia na czym polega higieniczny tryb życia, -wie, dlaczego nałogi są szkodliwe
	Zatrucia pokarmowe i choroby odzwierzęce.	Uczeń: -zna sposoby zabezpieczenia produktów spożywczych przed zepsuciem, -opisuje zachowanie zwierząt chorych na wściekliznę, -wyjaśnia konieczność objęcia hodowanych zwierząt opieką weterynaryjną
	Co to są choroby pasożytnicze?	Uczeń: -wskazuje miejsca i sytuacje, w których można zatruć się pasożytami
Wpływ środowiska na zdrowie człowieka. Warunki życia ludzi w najbliższym otoczeniu	Uważajcie na siebie i innych.	Uczeń: -rozumie problemy osób niepełnosprawnych, chorych i starych, -wskazuje, jak można uniknąć wielu nieszczęśliwych wypadków, -określa właściwe zachowanie się w przypadku konieczności które dobrze znamy, -wymienia objawy świadczące o zatruciu grzybami, -wie, jak należy postępować z osobami, które uległy zatruciu

Przedmiot	przyroda
Klasa	VI

Warunki życia w środowisku lądowym (ochrona przed zagrożeniami naturalnymi).	Jak gady przystosowały się do życia w środowisku lądowym? Poznajemy pajęczaki.	Uczeń: -wyjaśnia, jak należy postępować po ukąszeniu przez żmiję, -opisuje, jak postępować w wypadku przyczepienia się kleszcza
--	---	---

Ścieżka edukacyjna, ekologiczno-zdrowotna

Przedmiot	przyroda
Klasa	IV

Przykłady miejsc w najbliższym otoczeniu, w których obserwuje się korzystne i niekorzystne zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym.	Opisujemy krajobraz najbliższej okolicy (wycieczka)	Uczeń: -opisuje formy terenu powstałe w wyniku działalności ludzkiej, -wskazuje elementy krajobrazu naturalnego i przekształconego przez człowieka
Wpływ codziennych czynności i zachowań w domu, szkole, miejscu zabawy i pracy na stan środowiska naturalnego.	Warunki życia ludzi w najbliższym otoczeniu.	Uczeń: -potrafi wyjaśnić wpływ swojego zachowania na stan środowiska, -wskazuje sposoby zmniejszenia ingerencji człowieka w środowisko
Wpływ degradacji środowiska na zdrowie człowieka.	Wybrane czynności życiowe człowieka. Dlaczego i jak oddychamy?	Uczeń: -wyjaśnia jak środowisko przyrodnicze wpływa na jego zdrowie -wie, że styl życia człowieka wpływa na jego organizm
Obszary chronione oraz ich znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej.	Poznajemy las i jego mieszkańców. Życie na łące. Co uprawiamy na polu? Poznajemy park miejski. Poznajemy parki i rezerваты przyrody.	Uczeń: -rozumie potrzebę ochrony różnych gatunków roślin i zwierząt, -zna obszary chronione w Polsce i zasady zachowania na obszarach chronionych
Styl życia i ich związek z wyczerpywaniem się zasobów naturalnych.	Co i w jaki sposób zagraża przyrodzie? Odpady są wszędzie. Jaki jest stan środowiska w mojej okolicy? Jak ratować przyrodę?	Uczeń: -wskáže działania, które mogą wpłynąć na poprawę stanu środowiska, -zaplanuje program oszczędnościowy dla domu, -wyjaśni związek czystości środowiska ze stanem zdrowia mieszkańców

Przedmiot	przyroda
Klasa	V

Degradacja środowiska- przyczyny, wpływ na zdrowie człowieka oraz jej związek z formami działalności ludzi.	Rozmieszczenie lasów w Polsce. Poznajemy Nizinę Śląską. Wyżyna Śląska. Góry Świętokrzyskie- kraina gołoborzy. Poznajemy Sudety.	Uczeń: -wie, jak zanieczyszczenie środowiska wpływa na zdrowie człowieka, -rozumie potrzebę wprowadzania ograniczonej ingerencji człowieka w przyrodzie, -potrafi wyjaśnić dlaczego obumierają lasy
Obszary chronione i ich znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej, zasady zachowania się na obszarach chronionych.	Wędrujemy po Pojezierzu Mazurskim. Poznajemy krajobraz pobrażę. Poznajemy Puszcę Białowieską.	Uczeń: -wyjaśnia zasadność tworzenia obszarów chronionych, -zna rolę roślin i zwierząt w

		przyrodzie, medycynie i w gospodarce człowieka
--	--	--

Przedmiot	przyroda
Klasa	VI

Degradacja środowiska- przyczyny oraz jej związek z formami działalności ludzi.	<p>Jak ukształtowane jest dno morskie?</p> <p>Gospodarka człowieka w lesie równikowym.</p> <p>Mieszkańcy pustyni.</p> <p>Klimat i rośliny strefy śródziemnomorskiej.</p> <p>Strefa północnych lasów iglastych.</p> <p>Ropa naftowa i gaz ziemny w strefie tundry.</p> <p>Zagrożenia i szanse przyrody.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia korzyści jakie czerpie człowiek z mórz i oceanów, -wykazuje wpływ warunków klimatycznych na sposób gospodarowania, -przewiduje, jakie zmiany mogą zachodzić w środowisku na skutek eksploatacji bogactw naturalnych i mineralnych, -przewiduje skutki niekontrolowanego składowania odpadów radioaktywnych i substancji trujących
---	--	--

Program profilaktyczny

Przedmiot	Wychowanie fizyczne
Klasa	IV

Treść z zakresu profilaktyki w oparciu o podstawy programowe	Temat lekcji właściwej	Cele
Kształtowanie nawyków i przyzwyczajzeń higieniczno zdrowotnych. Higiena osobista.	Bieg na 60m z pomiarem czasu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Umiejętność dobrania odpowiedniego stroju do zajęć lekkoatletycznych 2. Przestrzeganie zasad higieny po wysiłku fizycznym (zmiana stroju do ćwiczeń i po ćwiczeniach).
Postawa ciała. Dobór ćwiczeń kształtujących i korygujących postawę ciała.	Przewrót w przód z miejsca z przysiadu do przysiadu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyrabianie nawyku prawidłowej postawy. 2. Przyjmowanie prawidłowej postawy ciała przy ćwiczeniach. 3. Systematyczne uczęszczanie na zajęcia gimnastyki korekcyjnej.
Zasady hartowania organizmu.	Ćwiczenia oswajające z wodą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Umiejętność korzystania z kąpiei wodnych. 2. Właściwe ubieranie się w zależności od pogody. 3. Stopniowanie bodźców hartujących.
Zapewnienie bezpieczeństwa podczas wykonywania ćwiczeń.	Stanie na rękach z asekuracją.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie się z zasadami bezpiecznego ćwiczenia. 2. Pomoc w asekuracji innych.

Rozdział VII. Zasady pracy z uczniami mającymi szczególne dysfunkcje.

1. Uczeń z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej – ADHD

Zasady pracy z uczniem z ADHD

1. Uczeń powinien mieć uporządkowane środowisko zewnętrzne (porządek w klasie, na ławce)
2. Należy maksymalnie ograniczyć bodźce zewnętrzne – zapewnić miejsce w pierwszej ławce, daleko od okna, przy zasłoniętych firankach, roletach, w towarzystwie spokojnych uczniów.
3. Nauczyciel kontrolować powinien kolejne etapy pracy ucznia, zadbać o zapisanie pracy domowej w zeszycie.
4. Wychowawca i nauczyciele poszczególnych przedmiotów powinni określić jasny system nagród i kar.
5. Ważne jest, aby w stanach silnego wzburzenia uczeń za zgodą nauczyciela mógł wyjść z klasy i pozostać pod opieką pedagoga, nauczyciela biblioteki lub innego wolnego w tym czasie nauczyciela .
6. W porozumieniu z rodzicami prowadzić zeszyt korespondencji pomiędzy domem i szkołą, w którym wymieniane będą informacje o zachowaniu.
7. Gdy dojdzie do wypadku należy niezwłocznie zapewnić poszkodowanemu opiekę, szczególności spowodować fachową pomoc medyczną, w miarę możliwości udzielić pierwszej pomocy.
8. Podczas gdy uczeń z ADHD zachowuje się impulsywnie niezbędne jest zachowanie ogromnej ostrożności i zwiększonej uwagi. Wskazane jest aby nauczyciel w takiej sytuacji korzystał z fizycznej pomocy nauczyciela sąsiadującej klasy.

2. Uczeń z Zespołem Aspergera -ZA

Praca nauczyciela z uczniem dotkniętym zespołem Aspergera (ZA)

1. Proszę przeczytać lekturę fachową dostępną na stronach internetowych poświęconą temu tematowi.
2. W czasie zajęć lekcyjnych należy stosować wobec takiego ucznia rady i wskazówki podane w w/w artykułach.
3. Nauczyciel prowadzący lekcje z klasą, w której znajduje się uczeń z ZA powinien sprawdzić obecność a w przypadku nieobecności ucznia z ZA natychmiast zareagować i wyjaśnić gdzie uczeń się znajduje. W razie niewyjaśnionej nieobecności – natychmiast zgłosić ten problem w dyrekcji szkoły.
4. Nie pozwalać wychodzić z lekcji bez kontroli celu i czasu, dla którego uczeń z ZA opuszcza salę.
5. W czasie przerwy nauczyciel kończący lekcję powinien zasygnalizować nauczycielowi dyżurującemu obecność takiego ucznia na korytarzu.
6. Nauczyciel dyżurujący powinien zwrócić baczną uwagę na takiego ucznia.
7. Nauczyciel kończący lekcje w klasie, w której znajduje się uczeń z ZA powinien sprowadzić go do szatni, dopilnować aby uczeń się spokojnie ubrał i opuścił szkołę.
8. W sytuacjach krytycznych nauczyciel powinien zwrócić się o pomoc do pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły.
9. W sytuacji zagrażających bezpieczeństwu innych uczniów, natychmiast prosić o pomoc nauczyciela (mężczyznę) oraz nauczyciela z sąsiedniej sali lekcyjnej.

Artykuł

Zrozumieć ucznia z z.Aspergera (porady dla nauczycieli)

Źródło: Karen Williams "Zrozumieć ucznia z zespołem Aspergera: wskazówki dla nauczycieli" - Choroby rzadkie bez tajemnic.

Dzieci dotknięte zespołem Aspergera tak łatwo zniechęcają się pod wpływem działania stresorów środowiskowych i wykazują tak głębokie upośledzenie zdolności do tworzenia więzi międzyludzkich, że nie dziwi stwierdzenie, iż sprawiają wrażenie osób „delikatnych, podatnych na zranienie i żałośnie dziecinnych” (Wing, 1981, s. 117). Everard (1976) napisał, że gdy porówna się tych chłopców i dziewczęta z ich zdrowymi rówieśnikami, „rzuca się w oczy, jak bardzo są oni różni – ma się świadomość olbrzymiego wysiłku, jaki będą musieli podjąć, by móc żyć w świecie, w którym dla nikogo nie czyni się wyjątków – w świecie, do którego wymagań mają się dostosować.” (s. 2)

Nauczyciele mogą odegrać istotną rolę, jeżeli chodzi o pomoc dzieciom z zespołem Aspergera, które mają stawić czoła otaczającemu je światu. Ponieważ dzieci cierpiące na zespół Aspergera często nie są w stanie wyrazić swoich obaw i niepokojów, to od odgrywających ważne role w ich życiu dorosłych zależy, czy uznają one za warte wysiłku porzucenie swojego bezpiecznego świata wewnętrznych fantazji na rzecz niepewności świata zewnętrznego. Profesjonaliści pracujący z tymi dziewczętami i chłopcami w szkołach muszą zapewnić im zewnętrzną strukturę, organizację oraz stabilność, której tym dzieciom brakuje. W przypadku jednostek cierpiących na zespół Aspergera niezwykle ważne jest stosowanie kreatywnych strategii nauczania – nie tylko wspieranie sukcesów w nauce, lecz również udzielanie dzieciom pomocy, dzięki której poczują się mniej odizolowane od innych istot ludzkich, pomocy, dzięki której zwykłe wymagania stawiane przez codzienne życie nie będą już ich tak onieśmielać.

1. **Osoby cierpiące na autyzm mają kłopoty z umiejętnościami organizacyjnymi**, niezależnie od wykazywanego poziomu inteligencji lub wieku. Nawet dotknięty autyzmem uczeń „piątkowy”, posiadający fotograficzną pamięć, może nie być w stanie zapamiętać, że na zajęcia trzeba przynieść ołówek – może mieć też kłopoty z zapamiętaniem ostatecznego terminu oddania pracy pisemnej. W takich przypadkach należy zapewnić uczniowi pomoc – w możliwie jak najmniej restrykcyjny sposób. Realizowane strategie mogą obejmować umieszczenie przez ucznia rysunku ołówka na okładce zeszytu czy prowadzenie listy zadań, które ma wykonać w domu. Zawsze chwal ucznia, który już pamięta o czymś, o czym wcześniej zapomniał. Nigdy nie oczerniaj go ani nie „męcz”, gdy mu się to nie uda. Przeprowadzenie wykładu na ten temat nie tylko **NIE** pomoże, ale często tylko pogorszy problem. Uczeń może zacząć wierzyć, iż **nie potrafi** zapamiętać, że musi przynieść na zajęcia wymagane rzeczy.

Ucniowie ci często wydają się mieć najschludniejsze bądź najbardziej nieuporządkowane ławki lub szafki szkolne. Uczeń siedzący przy ławce, na której panuje największy bałagan, będzie potrzebował twojej pomocy – będziesz musiał pomóc mu często sprzątać ławkę lub szafkę, tak by mógł znaleźć potrzebne rzeczy. Po prostu pamiętaj, że bałagan prawdopodobnie nie jest jego świadomym wyborem. Najprawdopodobniej nie jest w stanie wykonać tego rodzaju zadania organizacyjnego bez uprzedniego specjalnego przeszkolenia. Próbuje uczyć go umiejętności organizacyjnych posuwając się naprzód małymi, konkretnymi krokami.

2. **Osoby dotknięte autyzmem mają problemy z myśleniem abstrakcyjnym i pojęciowym**. Niektóre z nich mogą w końcu nauczyć się myślenia abstrakcyjnego, jednak pozostałe nie nauczą się tego nigdy. Gdy konieczne jest zastosowanie pojęć abstrakcyjnych, wykorzystuj wskazówki wizualne, takie jak rysunki czy słowo pisane, wspomagając rozumienie abstrakcyjnych idei. **Unikaj**

Temat: „Tajemniczy przedmiot. Co z nim zrobić?”

Cel ogólny:

Dziecko potrafi zachować się w sytuacji zagrożenia kiedy otrzymuje nieznaną przedmiot

Cele organizacyjne:

1. Dziecko wie, że nie należy nawiązywać rozmowy z nieznajomym.
2. Dziecko wie, że nie należy niczego przyjmować od „obcych”.
3. Dziecko wie, że należy poinformować wych. o zagrożeniu.

Metody:

metaplan, symulacja, dyskusja „burza mózgów”

Formy pracy:

indywidualna, zbiorowa

Pomoce:

Piktogramy, karty pracy, kosz z tajemniczymi przedmiotami

Przebieg:

1. Krótkie opowiadanie N. o tym jak mały chłopiec o imieniu Jacek spotyka nieznanego, który podaje tajemniczy przedmiot. Nieznajomy prosi chłopca o zanieśenie przedmiotu do sali. Jak powinien zachować się Jacek?

Rozmowa.

2. Scenka dramowa do tej sytuacji.
3. Wykonanie ćwiczeń w kartach pracy.

Układanie haseł typu:

- nie rozmawiaj z nieznajomymi
- nie bierz od obcych słodyczy
- nie oddalaj się z nieznajomym
- o próbie kontaktu nieznanego powiadom wych.

4. Zabawa w kole: „Tajemniczy przedmiot parzy”

Prowadzące: „Przedszkole, kształcenie zintegrowane”

Zespół Aspergera (ZA) został zdefiniowany jako jednostka chorobowa w połowie lat 80. Mianem tym określa się najłagodniejsze przypadki autyzmu, dotyczące przede wszystkim zaburzeń funkcjonalnych. Dzieci z ZA cechują uporczywe lub powtarzające się zachowania i bardzo ograniczony zakres zainteresowań. ZA znacznie częściej dotyczy chłopców niż dziewczynek. Wykrywa się go aż u 20 –25 dzieci na 10000.

Najbardziej oczywistą cechą ZA jest wykazywanie przez dzieci nim dotknięte pewnych szczególnych zainteresowań, które skupiają się najczęściej na określonych problemach intelektualnych. Dzieci te w wieku szkolnym, a nawet już przedszkolnym, wykazują obsesyjne zainteresowanie matematyką, czytaniem lub pewnymi aspektami nauki. Wszystkie rozmowy i zabawy obracają się wokół tych zainteresowań. Dzieci dotknięte ZA określane są przez nauczycieli i rodziców jako dzieci żyjące w swoim świecie i zajęte własnymi sprawami. Ich największym problemem jest mała skuteczność interakcji społecznych, gdyż dzieci z ZA mają trudności ze zrozumieniem zachowań społecznych. Nie potrafią one zrozumieć potrzeb oraz punktu widzenia innych osób i właściwie reagować na nie. Większość dzieci z ZA ma kłopoty z rozumieniem żartów. Mogą mieć trudności z zasadami konwersacji: mogą przerywać lub mówić w trakcie wypowiedzi innych osób, niestosownie coś komentować czy mieć trudności z rozpoczęciem i przerwaniem konwersacji. Uczniowie z ZA często miewają problemy z przystosowaniem się do zmian i niepowodzeń. Mogą być nieuważni i łatwo się rozpraszać.

Strategie do zastosowania w trakcie zajęć:

Trudności językowe

- uczyć dziecko stosownych zwrotów inicjujących rozmowę
- uczyć umiejętności konwersacji w małych grupach
- uczyć zasad i dawać wskazówki dotyczące kolejności zabierania głosu w trakcie rozmowy, przerywania jej czy zmiany tematy
- wyjaśniać metafory i wyrazy wieloznaczne
- rób przerwy pomiędzy wydawaniem kolejnych poleceń i sprawdzaj czy zostały zrozumiane

Naleganie na „niezmiennność”

- przygotuj ucznia na potencjalne zmiany
- korzystaj z obrazków, harmonogramów by zasygnalizować nadchodzące zmiany

Brak umiejętności w zakresie interakcji społecznych

- przedstaw dokładne oczekiwania i zasady dotyczące właściwego zachowania się - dosłownie uczyć zasad prawidłowego postępowania - uczyć jak wstępować w interakcje społeczne poprzez odgrywanie ról - „posłużyć” się innymi uczniami jako wskazówkami jak należy postępować - korzystaj z systemu pomocy koleżeńskiej w czasie pozalekcyjnym - uczyć dzieci kontrolowania ich zachowań - zachęcaj do gier opartych na konieczności współpracy - chroń dziecko przed napastowaniem i drażnieniem

Problemy z koncentracją

- częsta pomoc nauczyciela i ponowne skierowanie uwagi na zadanie
- dziel zadania na mniejsze części
- wyznacz odpowiedni czas trwania „sesji roboczych”
- posadź ucznia w przednim rzędzie

STOP przemocy i agresji

Występujące dość powszechnie różnego rodzaju zachowania agresywne stanowią istotny problem społeczny. Nie są one z reguły akceptowane przez społeczeństwo, są sprzeczne z ogólnie przyjętymi normami.

Większość psychologów przez *agresję* rozumie każde zamierzone działanie, które ma na celu wymierzenie komuś lub czemuś szkody, straty, bólu fizycznego lub cierpienia moralnego.

Najczęściej mówimy o agresji:

- **fizycznej** – bójki, kopanie, plucie, odbieranie siłą, niszczenie cudzej własności, niszczenie sprzętu szkolnego, zachęcanie do bicia, wymuszanie itp.
- **słownej (werbalnej)** – grożenie, straszenie, przezywanie, używanie wulgarnych słów, wyśmiewanie, ośmieszanie itp.

O *przemocy* mówimy wtedy, gdy uczeń atakujący jest silniejszy fizycznie lub psychicznie, bądź jest starszy. Cechą charakterystyczną przemocy jest nierównowaga sił. Słowo przemoc ma znaczenie bliskie słowu agresja. Niekiedy terminów tych używa się zamiennie.

Badania wykazują, że najczęstszym aktem agresji u dzieci zarówno starszych, jak i młodszych są bójki między uczniami. Rozmiar zjawiska ciągle wzrasta. W szkołach podstawowych dotyczy ono nawet kilkunastu procent uczniów. Daje się też zauważyć obniżenie wieku sprawców przemocy.

W naszej szkole zjawisko agresji występuje również. Nauczyciele w codziennej pracy: na lekcjach, podczas przerw czy zajęć pozalekcyjnych obserwują przejawy zachowań agresywnych u uczniów. Nie przechodzą obok nich obojętnie. Podejmują wiele działań wychowawczych zapobiegających powstawaniu tych zachowań. Swoją postawą tworzą określoną atmosferę w klasie, promują pewne wartości i zasady życia w grupie ich rola w kształtowaniu pożądanych postaw uczniów jest więc znacząca.

W celu przeciwdziałania agresji powstał Szkolny Program Profilaktyki.

Przeciwdziałanie agresji uczniowskiej jest bardzo trudne i nie zawsze kończy się sukcesem. Efekty naszej pracy bywają nieraz odległe w czasie. Najważniejsze jednak jest to, by nigdy nie rezygnować z podejmowanych wysiłków. Poczucie bezradności paraliżuje działanie – nie wolno mu się poddawać, nawet, jeśli nie zawsze i nie wszystko udaje nam się osiągnąć.

Osobowość dziecka kształtuje się przede wszystkim pod wpływem rodziny. Gdy przychodzi po raz pierwszy do przedszkola, potem do szkoły, staje wobec nowych problemów w kontaktach z rówieśnikami, dziećmi oraz nauczycielami. Pojawiają się trudne do przezwyciężenia napięcia i konflikty. Wsparcia ze strony rodziców nikt wówczas nie zastąpi. W wychowaniu dziecka bardzo ważna jest atmosfera domowa. Kłótnie rodzinne, nadużywanie alkoholu przez rodziców powodują, że dzieci są pozbawione poczucia bezpieczeństwa. Żyją w ciągłym lęku i napięciu, co pobudza do agresji.

Najczęstsze przyczyny powstawania agresji to:

- przyczyny tkwiące w rodzinie:
 - emocjonalnie chłodne nastawienie rodziców do dzieci;
 - brak zainteresowania sprawami dzieci;
 - brak jasnego przekazu, co jest dobre, a co złe;
 - zbyt swobodne wychowywanie dzieci, przyzwalanie na dowolne zachowanie w każdej sytuacji;
 - stosowanie kar fizycznych i psychicznych;
 - agresywne zachowywanie się dorosłych;

- kryzysy rodzinne: kłótnie, rozwód rodziców;
 - sytuacja materialna rodziny.
- przyczyny tkwiące w szkole:
 - czynniki związane z instytucją i organizacją szkoły (hałas, mała przestrzeń pomieszczeń);
 - czynniki związane z relacjami nauczyciel – uczeń (niewłaściwe metody komunikowania się nauczycieli z uczniami);
 - czynniki związane z procesem nauczania (zbyt duże wymagania bez uwzględnienia możliwości uczniów, niesprawiedliwe traktowanie itp.);
 - czynniki wynikające z relacji wśród nauczycieli (brak jasnych reguł życia szkoły, brak konsekwencji i zgodności w egzekwowaniu przyjętych norm postępowania).
 - wpływ grupy rówieśniczej:
 - naśladowanie osób zachowujących się agresywnie;
 - stosowanie przemocy nie spotykające się z konsekwencjami ze strony dorosłych.
 - wpływ mediów:
 - (oglądanie aktów przemocy za pośrednictwem telewizji, komputera, wpływa na uczenie się agresywnych zachowań).

Rodzice bardzo często sięgają po kary jako, ich zdaniem, najskuteczniejszą i najwłaściwszą metodę wychowania. Do zdecydowanie najczęściej stosowanych należą:

- zakazy i nakazy (zakaz oglądania telewizji, gry na komputerze, zabawy z kolegami,

- wychodzenia "na dwór", wstrzymywanie kieszonkowego itp.);
- stosowanie gróźb i krzyku;
- kary fizyczne – bicie;

Stosowanie wobec dzieci przemocy i kar fizycznych bardzo często przynosi odwrotne od zamierzonych skutki. Dziecko, któremu nie uświadomimy, za co zostało ukarane, buntuje się, czuje się skrzywdzone, kłamie, szuka okazji aby wyładować swoje emocje na kimś słabszym.

Kary są dla dziecka niebezpieczne, gdyż:

- są przyczyną lęku – oczekiwanie następnej kary;
- uczą przemocy;
- powodują złość i chęć rewanżu;
- burzą niezwykle istotną i potrzebną pewność bycia kochanym.

Czy zatem kara ma w ogóle korzystne znaczenie wychowawcze?

Może należałoby ograniczyć się tylko do nagród, albo i z nich zrezygnować, gdyż są środkami manipulującymi drugim człowiekiem?

Janusz Korczak – prekursor pedagogiki humanistycznej XX wieku tak wyraził swoje stanowisko na temat stosowania kary fizycznej: „Jestem bezwzględny, nieubłagany przeciwnikiem kary cielesnej. Bity, dla dorosłych nawet, będą tylko narkotykiem, nigdy - środkiem wychowawczym. – Kto uderza dziecko, jest oprawcą.”

Dziecko agresywne jest niewątpliwie kłopotem dla rodziców, nauczycieli, wychowawców. Często też i jemu z tą postawą nie jest najlepiej

Wychowanie dziecka jest bardzo trudnym i ciężkim zadaniem. Obowiązek ten spoczywa zarówno na rodzicach jak i na nauczycielach. Działania powinny się wzajemnie uzupełniać, gdyż wszystkim chodzi o jedno – **o dobro dziecka**. Zarówno w domu jak i w szkole powinna panować atmosfera ciepła i zainteresowania sprawami dziecka. Dziecku trzeba mówić, co jest dobre, a co złe, co pożądanego, a co zabronione. Swoją postawą dawać dobry przykład, rozmawiać z nim na temat wartości cenionych w rodzinie. Należy wytyczyć jasne reguły postępowania jednoznacznie określone w języku zrozumiałym dla dziecka. Powinno znać granice i być uprzedzone o konsekwencjach ich przekraczania.

Bardzo ważnym elementem procesu wychowania jest udział rodziców w życiu szkoły, w życiu klasy. Wspólne organizowanie imprez i uroczystości pozwala na wnikliwą obserwację zachowań swoich dzieci w różnych miejscach i różnych sytuacjach.

Eliminując przemoc i zachowania agresywne wśród uczniów, podejmujemy różnorodne działania wychowawcze, próby dialogu. Działania te powinny być wspierane przez rodziców, wszystkich bowiem łączy jeden cel, którego warunkiem powodzenia jest współdziałanie domu rodzinnego ze szkołą.

Rozdział VIII. Ewaluacja programu

Monitorowanie realizowanych zadań *Szkolnego Programu Profilaktyki* odbywa się na bieżąco. Ewaluacji dokonuje się po zakończeniu każdego etapu działań. Sformułowane wnioski służą do przeprowadzania zmian i korekt w *Programie*.

Ewaluacja uwzględnia opinie i oceny wszystkich grup uczestniczących w *Programie*.

Narzędzia monitorowania i ewaluacji :

- ◆ Obserwacja zachowań uczniów
- ◆ Analiza dokumentacji szkolnej i klasowej
- ◆ Analiza dokumentacji pedagoga szkolnego
- ◆ Analiza dokumentacji higienistki szkolnej
- ◆ Ankiety dla wychowawców klas
- ◆ Ankiety dla uczniów i ich rodziców
- ◆ Porównanie wyników ankiet z kolejnych lat
- ◆ Wywiady z uczniami, nauczycielami i rodzicami
- ◆ Analiza sposobu realizacji zadań szkoły
- ◆ Cykliczne spotkania członków Zespołu Wychowawczego

SPIS ROZDZIAŁÓW

Wstęp

Wprowadzenie

Rozdział I - założenia i cele

Rozdział II -Wskaźniki graniczne zachowań ucznia

Rozdział III -Procedury postępowania w przypadku

Wagarów

Palenia papierosów

Kradzieży

Alkoholu

Rodziny dysfunkcyjnej

Konfliktu uczeń- uczeń

Rozdział IV - Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia wprowadzone drogą ewaluacji 30.08.2011 r.

1. Agresywne zachowanie ucznia na lekcji stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego i innych.
2. Agresywne zachowanie ucznia –bójka, pobicie
3. Agresja słowna, wulgaryzmy
4. Uczeń obraża nauczyciela Lu pracownika szkoły
5. Samowolne opuszczanie szkoły
6. Agresywne zachowania uczniów wobec siebie i osób dorosłych
7. Agresywne zachowania nauczycieli i/lub pracowników szkoły wobec uczniów
8. Zachowanie ucznia uniemożliwiające prowadzenie lekcji
9. Palenie papierosów
10. Dewastacja mienia szkolnego lub cudzej własności
11. Kradzież
12. ofiara czynu karalnego
13. nauczyciel wobec ucznia sprawcy czynu karalnego
14. substancje podejrzane
15. nauczyciel podejrzewa ucznia , że posiada substancje podejrzane
16. uczeń podejrzany o to, że jest pod wpływem alkoholu lub substancji odurzających
17. trudności wychowawcze
18. usprawiedliwienia nieobecności
19. postępowanie w wypadku gdy uczeń przyniesie do szkoły alkohol
20. fałszerstwo
21. osoby dorosłe w szkole będące pod wpływem alkoholu

Rozdział V. – Programy dla klas i przedmiotów

Rozdział VI - Zasady pracy z uczniami mającymi szczególne dysfunkcje.

Rozdział VII - Ewaluacja programu.

